

AZ OROSHÁZI EVANGÉLIKUS EGYHÁZKÖZSÉG
INGYENES LAPJA

Orosházi HARANGSZÓ

VII. évfolyam 5. szám · 2000. advent–karácsony

Ribár János:

„Jelül, amelynek ellene mondunk?”

Millenniumi jelek – ellene mondunk?

Lukács evangélista 2. fejezetében olvassuk azt a jelenetet, amikor a szent család Jeruzsálembe érkezik, ahol az öreg Simeon megáldja a gyermek Jézust, és a következőket mondja: „Íme, ő sokak elérésére és felemelésére rendeltetett Izraelben, és jelül, amelynek ellene mondanak.” (Lk 2,34). Jelül, amelynek ellene mondanak – de kik?

S elgondolkodunk a jeleken! Simeon, aki igaz és kegyes ember volt – az evangélista szerint – azt a kijelentést tette, hogy Jézus Krisztus jelül adatott, akinek ellene mondanak majd. Isten adta őt nekünk jelül, csak ellene ne mondjunk!

Isten figyelmes szeretete különösen a magyar nemzettel szemben nyilvánult meg hihetetlenül nagyszerű és figyelemfelkeltő módon. A kegyelem esztendejének egy egészen kiemelkedő jelsorozatát kaptuk meg 2000–2001-ben, amikor a millenniumi fogalomkörben élhetünk, több mint másfél éven keresztül.

Jelek egész sorával tüntetett ki bennünket, magyarokat a történelem Ura, a mindenható Isten, és csak annyit mondhatunk, ha nemzetünk és annak tagjai ezekre a jelekre sem lesznek képesek felfigyelni az elkövetkező mintegy 8 hónapon keresztül, akkor végzetesen megsüketültünk, tragikusan megvakultunk, és valóban mindörökre halálra ítéltük magunkat. Nincs Európában egyetlen egy nemzet sem, amely ennyi jelet kapott volna az élő Istentől, mint a mi magyar nemzetünk, talán Istentől kapott válaszul a Himnuszunkra, vagy a hajdan hithez, egyházhoz hűségés főpapok és névtelen

keresztyének egész sora miatt. (Orosháza is hajdani hívó evangélikusoknak köszönheti létét).

Ebben a bevezető, első oldalas gondolatsorban nem is lehet mindent és részletesen felsorolni az Istentől kapott jelek közül (a hitetlen és vak ember ilyenkor beszél véletlenekről), de érintőlegesen mindenkinek fel kell figyelnie ezekre a jelekre. Különösen arra, hogy éppen ebben

lásra. Az egész világ és Európa ezt ünnepli.

2.) 1000 éves a magyar kereszténység, ami egyben azt is jelenti, hogy ez a magyar nemzet kárpát-medencei létét, hazáját annak köszönheti, hogy egy Istentől páratlanul megáldott keresztény nagyság áll a haza történelmének kezdeténél. Szent István a legnagyobb jelek egyike, aki mély keresztény hittel és meggyőződéssel vezette nemzetét nemcsak az államalapítás útjára, hanem az Isten országa felé vezető úton! Ezt csak mi magyarok ünnepeljük!

3.) 500 éves a déli harangszó, amiről október 22-én, vasárnap délelőtt megemlékeztünk, s elmondtuk a harangszó történetét. (Szövege a 7. oldalon található). Egész Európa ünnepelhetné, mert egykori megmenekülését köszönheti neki.

Különösen e három kerek évszám hatalmas jel, aminek nem szabadna ellene mondani sem 2000 karácsonyán, sem azután. Csak reménykedhetünk a napfelkeltében, hogy előbb-utóbb többeknek megvilágosodik ez a szent igazság. Mondani szokás: három a magyar igazság. Íme, három teljesen egyértelmű jel, jelzés az élő Istentől, a történelem Urától, a Golgota Krisztusától, aki ezt a népet, ezt az Istentől oly' nagyon elvadult nemzetet különleges szeretettel, döbbenetesen világos jelek egész sorával akarja hívni az igazság örök útjára.

Ezek a millenniumi jelek! Ellene mondunk?

a tekintetben kivételes helyzetünk van itt Európában!

Melyek ezek a látható jelek, amelyeket nem szabad nem látni, csak ha már lelkiileg teljesen érzéketlenné, halottakká váltunk?

1.) 2000 éves a kereszténység: az Úr Jézus Krisztus éppen 2000 évvel ezelőtt lépett be ebbe a történelembe, hogy elhozza a világosságot, amely mindenre rávilágít, bűnre és megváltásra, bajra és szabadu-

Adventi csend?

Advent. Eljövétel, várakozás, csend, magunkba tekintés. Olyan idegenül csengenek ezek a szavak. Az igazi adventi hangulathoz hozzátartozik a gyertyafény egy meghitt sarokban... Az adventi házikó ablakai napról napra nyílnak meg, mögöttük egy-egy ígéret, Isten ígéje rejtőzik, amiben Megváltót, Szabadítót küld az embereknek. Felhangzik a „Jer, tárjunk ajtót még ma mind!” vagy a „Jöjj, népek Megváltója!” és a közös imádság is, lefekvés előtt...

Bizonyára kevés olyan család van, ahol ez esténként így, vagy hasonlóan megtörténik az adventi időben. Nem meglepő, mivel az életünk egyáltalán nincs erre „ráhangolódva”. Az események nem megközelítenek bennünket, hanem ránk zúdulnak. Az információk nem eljutnak hozzánk, hanem beáramlanak szobánkba a médián – pl. interneten keresztül. Felgyorsult világunkban kellemetlenül érint bennünket a vonatkozás és bármilyen más tömegközlekedés, mert várakozni kell, és azt a 10–20 percet a megállóban értelmesebben is el lehetne tölteni. Ha csupán nagy sokára jutunk be az orvosunkhoz, mert előtünk megannyi más beteg várakozik rá, türelmetlenül sóhajtozunk, tördeljük az ujjainkat, és gyakorta pillantunk óránkra, „siettetve” az időt. Ha pedig már kitárult az ajtó, akkor csodálatos orvosságot akarunk felírni magunknak. Mert hiszen, ahogy a reklám is mondja: nem érünk rá a betegségre.

A világ a gyorsaságot propagálja, erre válaszul életvitelünk. Az instant kávé már nem újdonság. Van instant leves, és a mikrohullámú sütőben 2 perc alatt pattogatható kukorica. De van előfőzött rizs és félkész csibesült is. Körülöttünk minden az időtakarékoságot szolgálja. De mit teszünk az így nyert idővel? Sajnos a megkönnyített élet nem sarkall bennünket arra, hogy többet pihenjünk, vagy élvezzük a szabadabban eltölthető órákat. Sőt. Egyre türelmetlenebbek válunk: nem tudunk várni, minden azonnal kell, vagy ha lehet, még hamarabb. Pedig szerveztünk, a teremtségek és Isten, a világ Ura számtalan jellel figyelmeztet: „Állj meg! Ne hajszold magad! Vedd észre a soha vissza nem térő pillanatokat! Csodálkozz rá arra, hogy mindaz, amid van, és ami lehetsz, ajándék!” Mégis többen állítják: „Várakozás? Ugyan, elébe kell menni az eseményeknek. Várni? Ugyan mire? Nem azt a világot éljük...” Házaspárok együtt rohannak, hogy elnyerjék Mammon kegyeit, s ha az egyikük belerokkan,

vagy fiatalon száll sírba, akkor döbben rá a másik: nem volt értelme a hajszának. Várni kellett volna, hogy lassan gyarapodjon a család vagyona. Várni, csak öt évvel többet: az bőven elég lett volna. A lakásfelújítás nem volt létkérdés, és a régi autó még biztosan futott volna néhány ezer kilométert. Várni kellett volna az élet dolgaival, az eszközök beszerzésével, az anyagiak halmozásával – várni, hogy ma is várhassanak egymásra... De nem sikerül. A fiatalok is – talán az ő gyermekeik – ezt a tempót örökölték. A srácok söröznek és cigarettáznak, egyik sincs még tizenhat. Néhány kislány pedig lenézően méregeti szerényebb iskolatársát, hiszen ő már túl van az elsőn. Várni kellett volna, hogy tíz év múlva is tudjanak még valamit őszinte kíváncsisággal óhajtani. Várni, hogy ne legyenek már harmincon innen életuntak, mint akire nem vár jövő.

„Várj, ember szíve készen, várd Isten harcosát!” – jut eszembe mindig Ábrahám. Az Istentől neki adatott ígéret és Izsák születése között egy emberöltő telt el. Manapság nem várunk Jézusra, milliók akarják őt látni, vele akarnak kapcsolatba kerülni. Tódulnak az olyan szemfényvesztőkhöz, akik Krisztust jelenítik meg. De a csendes várakozás nem divat.

„Adj, Uram Isten azonnal”, és „Jöjj, Jézus, csodát téve, akkor, amikor parancsolom!”

Az Úr Jézus el fog jönni. A Szentírás igazat szól, és a keresztyének a világ minden részén siettetik is Isten országa eljövételét, a naponta többször elhangzó Miatyánk imádságukkal. Egyszer eljön. Nem úgy, ahogyan akkor, először, az idő közepén: gyermekként és szelíden, számárháton ülve, alázatosságot magára öltve. Eljön majd ítélni élőket és holtakat. Ahogyan keresztyének milliói vallják meg az ősi Apostolicum szavaival. Dicsőséges Királyként, az ég és föld Uraként. Hatalmas Bíróként vonul be, és nem lesz kétség senki előtt: ez Jézus, az Isten Fia! De ma még vár, hogy felismerjük Benne a Csodálatos Tanácsost, az Erős Istent, a Békesség Fejedelmét. Vár és hív, hogy vegyük észre: közöttünk és velünk az Isten!

Advent: gyertyafény, csönd, várakozás, magunkba tekintés. Bárcsak mindenkinek ilyen lehetne ez a mostani pár hét. Nem az ünnep hangulata miatt, nem azért, mert csak így lehet igazi korona a karácsony. Magunk és szereteteink miatt, hogy legyen mire várunk az utolsó órán is. Várni a Krisztusra! Ma is és majd akkor is. Aki elénk jön, bűnt bocsátva, szeretve, kegyelmesen.

SÁMUEL híradó

• **Adventi csendben Téged várunk!** Minden gyermeket és családot várunk vasárnaponként 9 órakor a Györy-teremben adventi gyermek-istentiszteletre. Egy nagy körbe gyülekezve gyűjtjük meg a gyertyát az adventi koszorún, melyet hétről hétre szepítünk fenyőgallyakkal, örökzöld faágakkal. Az Úr Jézus születésére készülve próféciák és újszövetségi történetek elevenednek fel szemünk előtt a felnőttek rövid dráma-játéka során.

Karácsonyi játszóház. December 18-án 14 órától nyitott ajtóval vár a gyülekezeti terem minden ügyes, fantázia-dús, barkácsolni, és süteményt készíteni szerető kis- és nagygyermeket, testvérével, szüleiével, vagy akár nagyszüleiével. Azon a szombat délutánon karácsonyfadíszeket készítünk, mézeskalácsot sütünk és papírból, tobozból, karácsonyi kellékekből meglepetést, sajátkezü ajándékokat gyártunk. (Ollót hozzatok magatokkal!)

• **Gyermekek karácsonya.** December 23-án, szombat 15 órakor a templomba hívjuk azokat a családokat és legfőképpen gyermekeket, akik tudják, jó közösen örülni az Úr Jézus születésének, s szeretik az ajándékozást is.

• **Advent 4. vasárnapja** ebben az évben december 24-ére esik. Szeretnénk a 4. gyertyát együtt meggyújtani a közösen alakított koszorún!

• **A vízkereszt vasárnapokon** új sorozattal várunk minden régi és új Sámuelcsoportost. Ekkor kaptok majd Sámueligazolványt is. A Sámuel Csoport nevében:

Skorka Katalin

Mi lenne ha?

– karácsonyi dilemma

Mi lenne, ha egyszer valóban áldott karácsonyunk lenne? S nemcsak boltban tipródó, pénztárgépnél tolakodó, ideges, feszült és elégedetlen! *Mi lenne, ha* egyszer valóban megengednénk az élő Istennek, hogy éppen most beleszóljon az életünkbe? *Mi lenne, ha* nem kerülnénk a templomot, Isten ígését, a szentségeket? *Mi lenne, ha* engednénk, hogy szárnyaira kapja földhöz ragadt lelkünket a templomi orgona gyönyörű bűgása, zúgása és zengése?

Mi lenne, ha egyszer valóban igazi karácsonyunk lenne? Esetleg kisebb lenne a karácsonyfa, esetleg kevesebb az ajándék, de cserében több lenne a mosoly, a derű, a jó hangulat. *Mi lenne, ha* kisebb lenne a villanykörtesor? Nagy baj lenne, ha most visszafognánk magunkat a karácsony pénzzel való megváltásában? *Mi lenne, ha* a családi békéért tennénk meg mindent, és férj és feleség meg egymásért? Meg a gyermekeiért. *Mi lenne, ha* az idén nem pénzzel vagy ajándékkal szeretnénk megvenni szereteteink szeretetét?

Mi lenne, ha az idén komolyan vennénk: karácsony (inkarnáció = az ige testté lett) csak azért van, mert Jézus Krisztus megszületett. Ha Krisztus Jézus nem született volna meg, akkor nem lenne karácsony! Sehol nem gyulladnának gyertyák és csillagszórók. Sehol nem hangozna, hogy „Csendes éj, szentséges éj...” S még volt merszük gonosz szellemű embereknek azt állítani, hogy ez a Jézus soha nem is élt? Csak az a baj, hogy sok száz és ezer és millió ember szívéből ölték ki a hitet, és ültettek helyébe sötétséget és űrt. Üres lelkek, üres szívek, üres életek – halásgárgázás. Pedig Jézus Krisztus megszületett! Éppen 2000 évvel ezelőtt! Sem ez, sem a többi karácsony nem lett volna, ha egyszer a Názáreti Jézus meg nem születik Betlehemben.

A kerek számok, évfordulók megállítanak, elgondolkodtatnak, magunkba szállásra indítanak. Lehet, hogy elég lenne kevesebbszer boltba menni? Lehet, hogy elég lenne kevesebbet vásárolni? Lehet, hogy elég lenne a kevesebb? Lehet, hogy másból kellene a több? Szeretetből, mosolyból simogatásból, kedves szavakból? Lehet, hogy kevesebbet kellene egymást marcangolnunk? Atavisztikus, maró agyarunkat lelki értelemben is jobban le kellene reszelnünk? *Mi lenne, ha?*

Mi lenne, ha süket fülek helyett egyszer csak a karácsony csendjében meg-

nyílna a szívünk? *Mi lenne, ha* egyszer a mi lelkünkbe is belemuzsikálnának az angyalok? *Mi lenne, ha* veszekedés helyett karácsonyi dallamokat dúdolnánk? *Mi lenne, ha* mocskos és káromkodó beszéd helyett egyszer imát, Miatyánkot suttoznánk? *Mi lenne, ha* alkoholfüggőkből Krisztus-függők lennének a talán jobb sorsra érdemesebbek is? Kocsmai pult helyett az oltárkerítésre borulnának bűnbánati imát suttogva? *Mi lenne, ha?*

Lehet-e még egyszer áldott karácsonyunk? Áldott karácsonya a magyar népnek, a magyar családoknak, és minden jó szándékú embernek? Lehet-e?

Vagy marad továbbra is ez a lelki sivatag? Marad továbbra is ez a vákuumüresség? Továbbra is megállíthatatlanul szikessedik az emberi lélek? Továbbra is csak a brutalitás növekszik? Csak a gyűlölet tud növekedni? Miért csak a gyűlölet tud növekedni? A szeretet vajon miért nem tud növekedni? Vajon a szeretet miért csak fogyni tud? Miféle átok ül a világban, hogy a jónak mindig el kell romolnia, a rossz pedig nem akar javulni? Vagy akar, csak nem tud? Ennyire nagy a bűn átka? Ennyire...

Hogy lehet az, hogy Isten nagyszerűnek teremtette az embert, és az meg gonoszul kisszerűvé lett? Kicsinyessé, irigygyé, alattomosná, képmutatóvá, s a hűlőknél is jobban igazságtól-mászóvá? *Mi lenne, ha* egyszer igazi, áldott, boldog karácsonyunk lenne?

Lehet-e? Lehet-e? Lehet-e?

Lesz-e még valaha tele ez az evangélikus templom? Lesznek-e tele a padok szívből imádkozók seregével, ígét hallani akarókkal és a szentséghez járulókkal? Lesz-e még egyszer igazi ünnep, igazi és áldott karácsony? Félelmetes a lelki halál. Mert a lelki halál után csak tetszélet van. Tetszhalál: nem halt meg, csak úgy látszik. Tetszélet: nem él, csak úgy látszik. Tetszélet akkor van, amikor a lélek halott. A szív dobog, de nem érezni semmit. A kéz mozdul, de nem alkotni, csak a lét görcse rándítja. A láb indul, de minden céltalan.

Lesz-e még élő, hívó, zengve éneklő nagy gyülekezet? Amikor megremegnek az ablakok a hittől zengett énekektől, amikor szószerűkre szegezett tekintetek tüzeben az igeszónok is tovább lobog.

Mi lenne, ha? *Mi lenne, ha* végre áldott karácsonyunk, igazi karácsonyunk lenne? Ha megengednénk, hogy legyen?

Az egyházi esztendő kezdete a legkisebbek számára tele van izgalmas várakozással.

Óvodánkban a változatos tevékenységek, az elkövetkező hetek eseményei mind azt célozzák, hogy a gyerekek minél jobban megérezzék, átéljék, mit jelent a karácsonyi ünnepkör mindannyiunk számára.

Nagyon fontos, hogy a szülőkkel együtt készüljünk a közös programokra, hiszen minden napunk arról szól, hogy a várakozás nem az ajándékoké, hanem Urunk érkezésére készülünk. Arra a születésnapra, amelyet mindenütt megünnepelnek a világon.

Az örömteli események sorát a Mikulás érkezése nyitja, akit óvodásaink nagy izgalommal várnak évről évre. Karácsony hetében folytatódik a készülődés, mert terveink szerint a ráérő édesanyákkal, nagymamákkal sütjük majd az aprósüteményeket, készítjük a karácsonyi ajtó- és ablakdíszeket.

Gyermekeinkkel minden évben közösen alkotjuk meg az apróbb meglepetéseket, ajándékokat szüleik, testvéreik számára. Úgy érezzük, a közös készülődés öröme túl a tanult versek, énekek mind arról szól, hogy mi is ajándékot kapunk karácsonykor az Úr Jézus megszületésével.

Az ünnepi alkalmak fénypontja óvodánkban a szülőkkel való közös gyertyagyújtás, melynek méltó folytatása a templomi ünnepi istentisztelet lehet mindenki számára, aki meghallja hívogatásunkat. Minden szülő számára adventi levelet küldünk, melyben közös programjainkról tájékoztatjuk a családokat.

Az évezred utolsó karácsonyának közeledtével kívánunk ezúton is minden kedves Testvérünknek áldott ünnepeket!

Révészné Tóth Erzsébet
és az óvoda minden dolgozója

Tallózás millenniumi kiadványok között

Nekünk adatott meg, hogy kettős jubileumhoz érkezünk. 2000 éves a kereszténység és 1000 éves a magyar állam, a magyar kereszténység. Sokan és sokat fáradoznak azért, hogy a 2000. január 1-jétől 2001. augusztus 20-ig tartó ünnepségsorozat felejtethetetlen legyen. Egyházközségünk is számtalan hitméllyítő alkalmat kínált-kínál föl az első, elmúlt millenniumi évben. Még előttünk a megtisztelő felkérés: *2001. augusztus 18–19-én Orosházán rendezzük meg a III. Országos Evangélikus Találkozót.*

E rövid írásban a millenniumi év könyvkiadásának egészen kis szeletét vesszük szemügyre. Tudjuk azt, sokan évszámra nem vesznek kézbe egyetlen léleknevesítő, szellemi tartalomban gazdag könyvet sem. Sőt! Az ingyenes reklámújságokon kívül semmiféle lap nem kerül az asztalukra. A társadalom formálásából részt vállaló lakosság egy részét újabban megosztja a számítógép térhódítása is, vannak, akik ismét temetik a Gutenberg-galaxist, mások – az előző évtizedek tapasztalatára figyelemmel – továbbra is bíznak a betű hatalmában. Hozzájuk szólunk. Most pedig haladjunk a kiválasztott könyvkiadók szerinti betűrendben!

Az *Animus Kiadó* két kiadványára hívjuk föl a figyelmet. Peter Brown *Az európai kereszténység kialakulása* című kötetére, amelyben a Római Birodalom hatalmas átalakulását mutatja be, valamint egy angol nyelvű könyvre, melynek a címe *Millennium in Central Europe*. Szakértők szerint ez az utóbbi évtized legszakyszerűbb idegen nyelvű, Magyarországról szóló műve.

Az *Aquila Kiadó* Nagy képes millenniumi arcképcsarnok című kiadványában 100 jeles személyiség portréját rajzolják meg az elmúlt ezer év történetéből.

Többek érdeklődését keltheti föl az *Athenaeum 2000* Kiadónál napvilágot látott *Kalandozás a keresztény művészet világában* című reprezentatív album.

A Szekszárdon található *Babits Kiadó*-nak ezúttal csak a *Révai Új Lexikona* című sorozatára hívjuk föl a figyelmet. Most jelent meg a 6. kötet, folytatásaként a híres Révai Nagy Lexikonának.

A *Balassi Könyvkiadó* ismét eljuttatta hozzánk Györfly György *István király és műve* című nagyszabású munkáját, államilapító királyunkra emlékezve.

A díszes kiadású könyveiről ismert *Corvina Kiadó* is csatlakozott a millennium megünnepléséhez. A *Magyar művé-*

szet című kötetükben az elmúlt évezred legkiemelkedőbb és legjellegzetesebb alkotásait mutatják be. Hézagpótló műnek számít a magyar könyvpiacon a *Magyar képzőművészet a 20. században*, amely átfogó képet ad festészetünk és szobrászatunk értékeiről.

Az *Ecclesia Kiadó* több könyvét említhetjük az ünnepi kiadványok között, így *A magyar egyház évezrede* címmel a magyar katolikus egyház eddigi történetének leírását. Ugyancsak ők adták ki a *Jézus és kora* című könyvet, melyet az egész világhíradalom legkitűnőbb és legpontosabb Jézus-életrajzának tartanak.

Az *Enciklopédia Kiadó* a három kötetre tervezett *Kortárs magyar művészeti lexikon* második részénél tart. A kiemelkedő munka teljes áttekintést nyújt az 1945 utáni kortárs festészet, szobrászat, ipar-, fotó- és építőművészet alkotóiról.

A *Falukönyv–Ciceró Kiadó* a fiatalokra is gondolt, amikor útjára bocsátotta Balogh Béni *Magyar regék és mondák* című kiadványát.

A *Helikon Kiadó* megjelentetett egy gyönyörű fotóalbumot *A magyarság nevezetes fái* címmel, illetve a *Fénnyel írott történelem* című könyvet, ami Magyarország fotókrónikáját tartalmazza, 2000-ig.

A *Jelenkor Kiadó* szép vállalkozása a 100 kötetes *Millenniumi Könyvtár*, amely elérhető áron juttatja el a magyar klasszikusokat a vásárlókhöz és az olvasókhöz.

A *Kairosz Kiadó* jelentette meg Mereskovszkij *Az ismeretlen Jézus* című művét, amely a szerző sok egyéni, eredeti gondolattal megrajzolt Jézus-portréja. Jó szívvel ajánljuk Fekete György és Sunyovszky Szilvia szerkesztésében *A Szent Korona ezer arca* című csodálatos albumot, ami talán az év legszebb könyve.

A *Magyar Könyvklub* egyik büszkesége a magyar nyelven kívül németül és angolul is kiadott *Magyarország képes története*. Ugyancsak a Könyvklubnál kapható a *Jézus Krisztus* című kiadvány, s az év fotóalbumának tartott *Pannonhalma* című dekoratív kötet.

Kemény fába vágta a fejszét a *Magyar Nagylexikon Kiadó*, amikor néhány éve elindította 16 kötetre tervezett sorozatát. A millenniumra ugyan nem fejeződött be a munka (jelenleg a 11. kötetnél tartanak) de az biztos, ez a mi korunk lexikonja.

Említést kell tennünk a *Mundus Magyar Egyetemi Kiadó* kiemelkedő teljesítményéről, Beke György *Barangolások Erdélyben* című hatkötetes sorozatáról. A

szerző szól a székelyföldi, mezősegi, kalotaszegi, szatmári, bihari, bánági embekekről, múltjukról és jelenükről. 153 fekete-fehér és színes fotó díszíti a Visy Zsolt által szerkesztett *Déli harangszó* című kötetet, amelyről a templomunkban mi is megemlékeztünk.

Az *Officina 96 Kiadó*nál látott napvilágot a *Magyar kastélyok* című képes album, ami a közelmúltban helyreállított 40 kastélyt mutatja be. A könyv párja a *Magyar várak* című díszes könyv. Itt jelentették meg *Magyarország természeti kincsei* címmel Mészáros László kötetét, aki végigfényképezte hazánk természeti értékeit.

Az *Osiris Kiadó* is sok szép könyvvel jelentkezett a millenniumi év tiszteletére. Megemlíthetjük az *Árpád-kori legendák és intelmek* című kiadványt, a magyar történelem alapforrásait tartalmazó *Anonymus és Kézai Simon* című kötetet, valamint a Romsics Ignác szerkesztette *Magyar történeti szövegyűjteményt*.

A *Püski Könyvesház* nem maradhat ki ismertetésünkől. Azt folytatja itthon is, amit Amerikában: kiadványaikkal a magyarságot szolgálják. Tőlük talán László Gyula *A honfoglaló magyar nép élete* és Szervátusz Tibor szobrászművész albuma az, amit leginkább ajánlhatunk olvasóink figyelmébe.

A *Saxum* karácsonyra jelentette meg a *Nagy Képes Bibliát*, az Ó- és Újtestamentum teljes szövegével, Michelangelo, Veronese, Murillo és mások bibliai tárgyú festményeinek reprodukcióival.

A *Száz Magyar Falu Könyvesház* millenniumi sorozatából az első nyolc települést bemutató kötet került már a könyvesboltokba.

A *Szent István Társulat*nál látott napvilágot Nemeskürty István *Kis magyar művelődéstörténete*. Ebben a szerző a kereszténységben gyökerező és ezer éve abból táplálkozó kultúránkat mutatja be az államilapítástól napjainkig.

A kevesek által ismert *Tinta Kiadó* két munkáját ajánljuk a *Magyar szókincstár*-ban rokon értelmű szavakat, szólásokat és gazdag tartalmú szinonimaszótárt találhatunk. *A mi nyelvünk* című kötet pedig a magyar nyelvről szól, a bemutatott részleteket 260 író és költő verseiből, illetve prózai műveiből válogatta Grétsy László.

Az *Unikornis Kiadó* a közelmúltban fejezte be a 100 kötetes *Jókai-sorozat*ot. Hamarosan véget ér a hasonló kötetszámú

Folytatás az 5. oldalon

Még mindig a millennium jegyében

– avagy Szent István király Intelmei és Törvényei

A millennium évében nagyon szép kiállítású, zsebkönyv méretű kötetcske jelent meg a Szent István Társulat kiadásában, aminek ez a címe: *Szent István Intelmei és Törvényei*. Nekünk is érdeemes bepillantanunk ebbe a kellemes kinézetű könyvecskébe, és még fontosabb lenne elgondolkodni azon, vajon nincsenek-e benne ma is megszívlelendő részek, melyek idézetek formájában kerülhetnének elénk.

Az előszóban azt olvassuk, hogy a király nagyon fontosnak tartotta az egyház létét, „biztosította az istentisztelet helyeit, az ünnepek megtartását, az Egyház vagyoni alapjait, rendi különállását.” De ennek folytatásában, csak új bekezdésként a következőket olvashatjuk: „Ami azonban legtöbbet jelentett, önmaga [István] át volt hatva a keresztény hit, erkölcs tanaival [...] Szent István megmutatta, a maga teljességében, milyen a keresztény király, a keresztény ember [...] példát adott a keresztény emberségből [...] Az Intelmek soraiból közvetlen sugárzik felénk a szent király meggyőződése, elhivatottsága, felelősségtudata és alázata, de a Gondviselésbe vetett rendíthetetlen remény is.”

A továbbiakban az előszó a keresztény életrend értelméről és fontosságáról beszél, ami a törzsi szokások megszűntetésével volt egyenlő. S még azt olvassuk az előszóban, hogy Szent István „törvényei szelídebbek, mint más országokéi [...] igazodása már nyugati volt, sokhelyütt érzékelhető azonban a bizánci jog hatása.”

Folytatás a 4. oldalról

Magyar Költészet Kincsesára és a Magyar Próza Klasszikusai sorozat is.

Közeledik a karácsony, érdemes találkozni az *Evangélikus Sajtóosztály* által terjesztett kiadványok között is.

A boltokban van már *Békés megye kézikönyve*. A helyi írók közül Fülöp Béla jelentette meg a millenniumra *Zuhanórepülésben*, Verasztó Antal *Az orosházi szárazmalmok, szélmalom nyomában* című kötetét. Evangélikus Általános Iskolánk és Gimnáziumunk *Évkönyvvel* jelentkezett.

Áldott karácsonyt, lelkünket és szellemünket gazdagító olvasást kívánunk!

Libellus de institutione morum – Erkölcse oktató könyvecske

Ilyen címen olvashatók Szent István Intelmei, s mi itt a történetiségével nem foglalkozunk, de egy kis bepillantást kívánunk adni a keresztyén olvasónak a tartalomra. Ennek a műnek különösen három részét tartjuk most aktuálisnak és elgondolkodtatónak. Magának a Libellusnak (a Könyvecskének) a tartalmából három dolgot emelünk ki: az előszókat, a gyermekek engedelmségéről szóló részt, és a rendszeres imádkozással kapcsolatos részt.

Az Intelmek bevezetésében a következő gondolatmenetet találjuk:

Mindent, amit Isten megalkotott – az eget-földet, s embervilágot – „törvény éltet és tart fenn.” S „hőn szeretett fiát” ezekre a törvényekre akarja megtanítani, hogy mind a saját, mind az alattvalók erkölcsé szebbé lehessen. A Példabeszédek könyvéből való Salamon királytól származó kijelentésekkel nyomatékosítja mondani valóját, hangsúlyozva azt, hogy „ha semmibe veszed azokat [...] többé nem leszel kedves sem Isten, sem az emberek előtt.”

Ami mi lesz azok sorsa, akik nem tartják be Isten törvényeit és rendelkezéseit: „Hallad azonban azok vesztét és bukását, akik engedetlenségükben megszegték a tanításokat”, s ezután sok bibliai példa következik arra nézve, hogy lássuk, mi lesz a sorsuk azoknak, akik nem tartották be Isten törvényeit, elvetették a keresztyén hitet.

A legelső bukott ember – az Intelmek szerint – Ádám, „aki széttörte az isteni tanítások bilincseit” (1Móz 3,1kk – a bűneset), kiűzetett az Édenkertből, pedig ez a csodálatos hely „fenséges előjoga” lett volna az Istentől. A választott nép is számtalanszor széttörte az isteni tanítást, s ezeknek mindig következménye lett „a megsemmisítő csapások” egész sora. S jön három drámai példa, hogy a lázadó Korachot, családját és háza népét a föld nyelte el, Korach társait a tűz pusztította el, a lázadók maradéka pedig egymást pusztította el. Példaként említi még Salamon fiát is, hogy göggyében apja ellen lázadt és a sorsa milyen végzetes lett.

Tehát az Intelmek szerzője azt a gondolatot, figyelmeztetést bocsátja előre, hogy aki megtartja Isten törvényeit az atyai tanítás szerint, annak áldásos sorsa lesz, bővílődni fog, igazság és jog uralodik körülötte, de aki nem tartja be, az elpusztul – előbb vagy utóbb.

S valóban, ennyit alázattal mi is megállapíthatunk, hogy az istenellenes erők mindig múlandóak, még ha akármennyi-féle arculattal is bukkannak fel újra és újra. Minden istenellenes erő felbukkanása – legyen bármelyik izmus (fasizmus vagy kommunizmus) – ideje csak annyi, amennyit Isten engedélyez, és bukásuk végzetesen biztos.

A gyermekek engedelmsége a következő idézendő gondolatkör, aminek a lényege – természetesen – az istenhit megőrzése és az isteni törvények elismerése. Vagyis a szerző, mint atya szól a fiához, és ilyen módon akarja a keresztyén hithez, Istenhez kötni: „Aki atyjával szembeszegül, Isten ellensége, tudniillik mindaz, aki engedetlen, Istennel szegül szembe, és az engedetlenség szelleme [...] pusztulást hoz.” Az Istennel szembeni engedetlenség és a pusztulás ilyen drámai összefüggése az Intelmek szerzője előtt is világos volt: ettől akarta meg óvni fiát, s bárkit, aki olvasójává lesz ezeknek a soroknak. De – úgy látszik – a világ fokozatos demonizálódása megállíthatatlan (vö. Szentírás, utolsó idők jelei).

S kedves, fontos fejezet az Intelmek 9. fejezete: „A rendszeres imáról”. Szükségtelen magyarázni, elég idézni: „A szüntelen imádkozás eszközli ki, hogy megtisztuljunk bűneinktől, és azok bocsánatot nyerjenek.” István a templomba menetelre és a rendszeres imádkozásra biztatja fiát, felhívja figyelmét Salamon király imádásáigaira, mint mintára: „Azért is imádkozz, hogy tartsa távol tőled a restséget és a tunyaságot, és adja neked minden erény segédelmét, hogy legyőzhesd a látható és láthatatlan ellenségeidet.” A király atya szól leendő király fiához, de általános keresztyén igazságokként is olvashatók ezek a sorok.

A következő Harangszóban a Törvényeket is ismertetjük, hogy modernnek mondott keresztyén lelkünk okulhasson a nagy király, Szent István tanításaiból.

Különösen azért szeretnénk erre felhívni a figyelmet, hogy ha már egy értékes Szent István szoborral gazdagodott városunk, akkor legalább fogalmunk legyen, hogy mit jelent Szent István szelleme. Legalább annak a maroknyi keresztyénnek fogalma legyen, akik ezt a pársort elolvassák. Bár csak fogalmuk lenne azoknak is, akik ezt a szobrot megrendelték, hogy városunk centrumában állva figyelmeztesse az itt lakókat... Látunk-e? Hallunk-e? Értünk-e?

Az orosházi evangélikus templom

– művészettörténeti elemzés

Magyarország függetlenségének elvesztése késleltette a művészet fejlődését. Nagyobb szabású építőtevékenység nem volt, a barokk stílusú művészet meghonosodása irányában úgyszólván semmi sem történt. A Habsburg gyarmatosító politika idejében a barokk stílust nagyrészt osztrák művészek hozták el Magyarországra. A három részre szakadt országban a barokk stílusú építészet először a Habsburg területen terjedt el, elsősorban mint egyházi művészet. Az első magyarországi barokk stílusú épület a nagyszombati templom volt, melynek alaprajza is a római Gesu temploméhoz igazodott.

Az orosházi evangélikus templom építésének körülményei

A Dél-Dunántúlról elüldözött evangélikusok báró Harruckern Ferenc engedélyével 1744-ben Orosházán letelepedve a Zalai-féle házban tartották istentiszteleteiket. Csakhamar „templomot” is építettek, melynek belső vázát vesszőfonat képezte, és ezt vakolták (sárral tapasztották) be. Az időjárás – esőzés, hó, fagy – mindinkább megrongálta, a lakosság gyarapodása is új templomot kívánt. A szerény, fából készült imaház csakhamar elkészült, valóságos építőmunkáhozjárulással, kézi munkával. 1759-ben a megye engedélyével az elrontott harangállvány helyett újat építettek. Az orosháziak hamarosan – 1763-ban – új templom építéséhez kérték a megye engedélyét. Hiába szerezték be a szükséges kő- és fanemű anyagokat, kérésüket elutasították. Az 1768-as évről megmaradt, a nagyváradi püspöknek a megyéhez benyújtott panasza arról tanúskodik, hogy a merész orosháziak jóváhagyás nélkül is felépítették kőalapzatú templomukat a mai templom helyén.

A fából készült harangállvány helyett 1775-ben kőből akartak tornyot építeni a lelkes hívek, de a helytartótanács az évi határozatában csupán téglalapzatú, faállványos harangállást engedélyezett, a templomtól két ölnyire. 1777-ben – a sorozatos kérelmek után – teljesítették kérésüket azzal a kikötéssel, hogy a templommal ne építsék össze, és más felekezetűekkel együtt használják kilátónak. Tulajdonképpen a községé volt a torony, de a Zombárról hozott harangot felvihették.

1785-ben Orosháza instanciázott, hogy az omladozó fatemplom helyett a nép nagy számának megfelelő templomot építhessen, téglából.

A felülvizsgosodott abszolútizmus uralkodója, II. József reformjaival szabályozta az egyházpolitikai kérdéseket. Lehetővé vált a protestáns templomok szilárd anyagból való építése (*edictum tolerantiae*).

A felülvizsgáló bizottság Orosházán indokoltan tartotta az új templom építését, s mivel az építés költségei is megvoltak, 1785. november 7-én a helytartótanács megadta az engedélyt. Ez alapján építették a mostani orosházi templom egy részét 1786-ban.

Az 1786-os templom terve és építészeti elemzése

Az orosházi evangélikus templom tervezője ismeretlen. A felépített, téglalapalapú templom a meglévő toronytól keletre került. A támasz nélküli, teremszerű alaprajz német kiindulási rendszerű. Ugyanis Németországban az evangélikus istentiszteleti rendet tartották szem előtt. Fontos volt, hogy az igehirdetés – mely a szószékről történt – helye mindenhol jól látható legyen, az ott elhangzó ígét minél többen, minél zavartalanabban hallhassák. Ezért a belső tér tervezésénél, kialakításánál a látást gátló oszlopokat, pilléreket mellőzték. A férőhelyet karzat alkalmazásával biztosították.

Ezt a fontos követelményt tartotta be Leonhardt Christian Sturn, amikor az 1712-ben, az evangélikus templomról szóló kiadványban teremszerű alaprajzokat készített, karzatokkal bővítve.

Csupán feltételezhető – mivel a település, valamint az építés idejéből hiteles okmányok a gyakori tüzesetek miatt nem maradtak meg –, hogy a mezőberényi hívekhez hasonlóan német terv alapján építették az orosháziak istemplomukat. A mezőberényi evangélikus templommal nemcsak alaprajzi hasonlóság van, hanem a szószék, az oltár és a karzat elhelyezkedése is szinte egyező. Orosházán 1832-ben – melyről a későbbiekben lesz szó – a templommal összeépült torony három oldalának szabadon maradása és a déli toldalék homlokzati kiképzése is igen hasonlóan a mezőberényi templom toronyelhelyezéséhez és déli homlokzati megoldásához.

Az orosházi evangélikus templom kelet-nyugati irányú hosszteengelye az 1777-ben felépített toronyával megegyező, mely azt bizonyítja, hogy az akkori templomépítetők foglalkoztak azzal a gondolattal, hogy a toronnyal később összeépítsék.

A belső teret kelet és nyugat felől karzattal bővítették. Szóbeli közlés alapján a nyugati karzaton helyezték el az orgonát. Az északi fal közepére került a szószék. A kellő világosságot nyolc nagy ablak biztosította. Az egyetlen bejárat kelet felől volt, és hogy az idegen belépő is tudjon a templom építésének idejéről, körülményeiről, a következőket írták az ajtó fölé:

„ISTEN KEGYELMÉBŐL MÁSODIK
JÓZSEF ENGEDELMÉBŐL
ÉPÍTETETT EZ A HÁZ,
ÁLDOT LÉGY OH OROSHÁZ.
MDCCLXXXVI ESZTEND
T. SIMONIDES JANOS P. SZALAI
GYÖRGY B. ALAT”

A torony majdnem négyzetes alapon áll (520 x 630 cm), magassága meghaladja a 40 métert. Építése után a négy oldalára kerülő órák is hamarosan felszerelték.

Kezdetben óratorony volt. A templom tetőzetének magasságáig sávzott díszítésű, a sarkoknál falpillérekkel tagolt. Ezt a részt vizorral ellátott, körbefutó párkány zárja le. Közvetlenül alatta az óraszerkezet helysége van, körformájú ablakkal. E rész fölött a 310 x 300 cm-es toronyszoba – tüzelőhellyel ellátva – található, amely az örök lakhelye volt. Magassága csupán 2 m, falvastagsága 140 cm.

A templomtoronynak különleges jelleg ad a harangház emeletének magasságában levő, körbefutó rácsozatos erkély. A harangházban helyezték el a 104 font súlyú, Zombárról hozott harangot, melynek a felső karimáján lévő felirat:

„GOS. MICH IN OFEN JOSEPH
STENSTOCH”.

A közepén egyik felől domborművön a kereszt a megfeszített Jézussal, mellette Mária és Magdolna képe. Másik felől a felirat:

„CAMP. ECCL. OROSHAZA
IN GOTT 1744”.

Folytatás a 7. oldalon

Megemlékezés a déli harangszóról

2000. október 22-én, vasárnap délelőtt az istentisztelet keretében – amikor a megyei kulturális gálára is sok került – emlékeztünk meg a déli harangszóról, ennek a szerkesztett szövegét adjuk most közre.

Ünneplő Gyülekezet!

Nagyon szép kiállítású könyvet adott ki a Magyar Millenniumi Kormánybiztos Hivatala 2000-ben. Ennek címe: *Déli harangszó*. Alcíme: Tanulmányok a pápai rendelet félévezredes jubileumára.

A következőkben ebből a könyvből (is) idézek néhány gondolatot.

Mondhatnám azt is, hogy a magyarok különleges helyzete az, amiben mostanában, a millennium évében állunk, szinte már-már a választottság stigmái ezek: 2000 éves a keresztyénség, 1000 éves a magyar keresztyénség, és most említjük, hogy 500 éves a déli harangszó.

A Kossuth Rádió minden délben bemondja, hogy 12 óra van, és utána elhangzik az is, hogy melyik ország harangja szólal meg. Minden délben szólal meg a harangok országszerte: „delet harangoznak” – szoktuk volt mondani. Ma

Folytatás a 6. oldalról

Az erkély toronyfaltól való távolsága 90 cm. A körbefutó erkély alapját vastag deszkázat alkotja, ezt díszes vaskonzol tartja. Az erkélyre a négy oldalon egy-egy félköríves, 230 cm magas kapu nyílik. Ezek felett, a főpárkánnyal egyvonalban egy-egy óra van, római számjegylappal. Ezt a részt lizéna teszi változatossá. A toronysisak ívelt kiképzésű, melyet voluta díszít. A tetején elhelyezett lezáró gömb fölött csillag van, kereszt helyett.

A korabeli épületek közül magasan kiemelkedett, messziről magára vont a szemet. Erkélye az ott őrködő, s ott is lakó tűzfigyelő harangozóknak távoli kilátást engedett. A templom épülete is igen kimagaslik a körülötte lévő egyházi iskolák és papi lakások sziluettjéből. Beilleszkedett környezetébe, azokkal összhangban állt.

is megszólalnak a harangok délben, mert a delet harangozzuk. „A harangszó hozzátartozik a mindennapi életünk ritmusához, kiemelkedő események jelzéséhez. A déli harangszónak sajátos magyar jelentése is van – olvashatjuk az említett műben: emlékeztet a nándorfehérvári győzelemre. Ezért szólal meg a magyar rádióban estelevízióban isnaponta.”

Tekintettel az időnk behatárolt voltára, nem térhetek ki a déli harangszó részletes történetére, csak emlékeznünk kell. Mert emlékeznünk szükséges. Akkor, amikor a Kárpát-medencében a magyar nemzet – állapítják meg sokan, kik a hazájukat, nemzetüket szeretik és féltik, és szó esik erről a könyvből is – elvesztette önbizalmát, nemzeti öntudatát, önbecsülését, és következetesen kihalásra ítélte önmagát, nekünk emlékeznünk kell, hogy erőt merítsünk a jelenre és a jövőnkre nézve. Legalább nekünk adassék meg ebben a városban (Orosházán) templomunkban megemlékezni arról, hogy ez a magyar nemzet nagyszerű és jelentős történelmi múlttal rendelkezik. Európa sok mindent köszönhet(ne) neki.

1456. július 22-én Hunyadi János, Szilágyi Mihály és Kapisztrán János hatalmas sikert értek el Nándorfehérvár falainál, közösen együtt a névtelen áldozatokkal és hősökkel. Ha valaki nem tudná, Nándorfehérvár neve ma – tükörfordításban – Belgrád. De akkor Nándorfehérvár volt a neve. A nándorfehérvári győzelem biztonságot jelentett Európa országainak, de Magyarországra keserű jövőre várt.

Először, amikor csak felrémlett a beszedelem rémképe, kétségbeesésében rendelte el III. Calixtus pápa 1456. június 29-én, alig 1 hónappal Hunyadiék diadala előtt, a déli harangozást, hogy minden délben három szakaszban szóljanak a harangok. Ez még a segélykiáltás hangja volt. Majd diadalra emlékeztető harangszóvá vált VI. Sándor 1500. augusztus 9-i bullája szerint: „ez a messze hangzó jeladás világszerte minden délben még ma is erre az eseményre emlékeztet.”

Elgondolkodtató dátumok: 1456 – hatalmas küzdelem a törökök ellen. 1956 – önfeláldozó küzdelem a Szovjetunió birodalma ellen. Ez is 500 éve volt. 1456–1956. Beszédes évszámok.

A déli harangszó magyar diadalt vis a hátán világszerte. Ilyen őseink voltak. 1456-ban is, de 1956-ban is.

Mégis, elszoruló szívvel állok meg az emlékezés fényében: egyrészt elfojtandó

nehéztelessel gondolok a mai, úgynevezett Európára. Ismert rövidítés: EU – Európai Unió. Jelenleg mi, akik annyi véráldozatot hoztunk Európáért, még nem tartozunk bele. Úgymond felvételünket kell kérni, és a kérés után alázatosan kell várakozni. Többet tettünk Európáért, mint korunk dúsgazdag európai államai. Elszomorító játék a felvételi kérelemért, közben Európa-szerte hallani a déli harangszót.

Szívem elszorulásának másik oka: magyar nemzetünk lelki állapota. Istentől elidegenedett, az államteremtő keresztény hitet megtagadta, sőt nemzetgyilkos eszmék uralják el milliók lelkét. Rémulten látni, hogy közeledünk a nemzeti halál sírjához, és félelmetes arra gondolni, hogy 1945–50 óta kb. 5–6 millióra tehető az abortusszal megöltek száma a Kárpát-medencében. De rohamos fogyásunk nemcsak a kevés születéssel függ össze, hanem itt vannak – elmúlt évtizedek eredményeként – a munkaképtelené vált alkoholisták, drogosok, az egészségtelen élet önpusztításának eredményei. Nemzetünk beteg. Betegségének oka nem vírus, bacillus, hanem a lelki dimenziók elvesztése. Gyógyulás lehetséges, de csak akkor, ha...

Szívem elszorul, de az Istenbe kapaszkodó lelkem reménykedik. A halálból is van feltámadás. Csodálatos lehetőséget kaptunk a millennium évében: emlékezni a 2000 éves keresztyénségre, az 1000 éves magyar keresztyénségre; ma pedig az 1456-tal összefüggő déli harangszó előtt tisztelgünk, hősökre emlékezve.

Egyházközségünk kedvelt lapja – az Orosházi Harangszó – évente ötször jelenik meg. Az utolsó lap alján ott áll, hogy kik a szerkesztők. Valóban mi készítjük a lapot, de az igazszerkesztő mégiscsak az Úristen. Mert például nem mi, a szerkesztők rendeltük meg, hogy „Emlékezzünk harangjainkra”, ahogyan azt előző számunk 5. oldalán Tóth Kálmán testvérünk tette remek írásával azokról a harangokról, amelyek itt, ebben a toronyban vannak, és mi hallhatjuk őket, amikor az élőket hívják és a holtakat elsiratják.

Íme, itt – a templomon belül az oltárter mellett – a megrepedt zombai harang: városalapító őseink, hitünk hősei hozták magukkal Zombáról, 1744-ben. Ez a kisharang nem egyszerűen megrepedt, hanem kiadta értünk a lelkét. Hívott, hívott – a harangok zúgó hangja az elkötelezettség hangja.

A nemzet lehervasztott virágai

– avagy 1849. október 6.

A nemzet virágát le lehet tarolni, de nem lehet lekaszálni magát a nemzetet (Betsics)

Lerágott csont! Tele van a hócipóm a sok nemzeti ünneppel – mondhatja valaki, a címet olvasva. Akkor hát, kinek is írom meg ezeket az emlékező sorokat? Elsősorban az ifjúságnak írom. Miért éppen nekik? Azért, mert egy statisztikai felmérés szerint a közelmúltról, így az 1956-os forradalomról, a megkérdezett mai „srácok” egy része úgy tudta, hogy október 23. az 1918-as forradalomnak, másik része a II. világháború befejezésének, egy harmadik csoport (7%) az aradi vértanúk emléknapjának gondolta. Kicsit megnyugtató az, hogy a többség mégis tudta, hogy mit ünnepelünk október 23-án. Ezért, akár a régmúlt, akár a közelmúlt bármilyen felelevenítésére állandóan szükségünk van. Ezt Vaszary Kolos így fogalmazta meg: „A történetírás célja: feltámasztani a multat, épülésünkre, okulásunkra és erőt gyűjtésünkre.”

Mi is történt 1849. október 6-án? Ennek megértéséhez tudni kell, hogy az 1848–49-es lelkes magyar szabadságharcos hadsereggel nem bírt az osztrák reguláris katonaság, ezért segítségül kérték Miklós orosz cár beavatkozását. A sors iróniája? Vagy a történelem megismétli önmagát? Ezt mutatja a következő két adat: 1849-ben Paszkievics herceg útján Miklós cárt úgy tudták rávenni a magyarok elleni hadba lépésre, hogy azt mondták: a magyar szabadságharc csak előfutára a lengyelek felkelésének az oroszok ellen. 1956-ban az orosz katonák mindenütt, így a Tiszánál is a Szezei-csatornát keresték, mert azt mondták nekik, hogy az imperialisták ellen, a Szezei-csatornához mennek. (Igaz, a szovjet vezetés tudta, hogy ez csak félrevezetés.) Mindkét esetben úgy hívták be az orosz, ill. a szovjet haderőt. A túlerővel szembeni kilátástalan harc és véráldozat megelőzésére 1849. augusztus 12-én, Görgey és haditanácsa, a fegyverletétel mellett döntött.

1849. augusztus 13-án, hétfőn délelőtt 10 órakor Görgey és alvezérei a világosi Bohus-kastélyból lóháton a Szöllősi-mező felé indultak. A csatorna partján lévő Szöllősi-malomnál találkozott egymással a két vezér: Görgey és Rüdiger orosz gróf, akinek megadták magukat. Az orosz vezér átvette amegadási kívánságjegyzéket (feltételeket), mely szerint „... a tisztek

megtartják kardjukat, a sereg minden tagja amnesztiát kapjon...” Ilyen feltételekkel adták meg magukat az oroszoknak és nem az osztrákoknak. Természetesen Haynau, a bresciai hiéna nemcsak az amnesztiát nem tartotta be, hanem gyilkos terrort alkalmazott.

Arad várát Damjanich ezekkel a szavakkal adta fel: „Egy kozáknak átadom, de az osztrák ellen halálomig védem.” Paszkievics herceg, az orosz főparancsnok, 1849. augusztus 16-án írt is levelet Ferenc József osztrák császárnak, hogy a magyar hadifoglyokkal kegyesen bánjon. Az orosz trónörökös pedig személyesen kért kegyelmet a legyőzött magyaroknak.

Ez csak formalitás volt és semmi eredménye nem lett. Haynau augusztus 21-én Temesvárról Aradra tette át főhadiszállását, és másnap már főbe lövette Ormai (Auffenberg) Norbert magyar ezredest. Augusztus 23-án Gyuláról és környékéről Aradra hozták a foglyokat. A volt tiszteket az aradi várba kísérték, ahol a „művelt” osztrák tábornok, Schlick – zeneszó mellett – 50 botot vágatott az egyik huszártisztre. Ez a tisztelet és humánus a legyőzött ellenség iránt? Ezek után nem meglepő, hogy elkezdődött Haynau vérengzése.

Howinger vezérőrnagy, az aradi várparancsnok szigorú őrizet alatt tartotta a foglyokat. A császári és királyi haditörvényesség (a véstörvényesség) szeptember 21. és 26. között Ernst hadbíró elnökletével tartotta ülését. A 13 elfogott magyar vezért halálra ítélték. A Haynau által jóváhagyott ítéletet október 5-én hirdették ki, amit október 6-án végre is hajtottak. Nem volt véletlen az október 6-i dátum. Ezzel akarták megbosszulni Latour osztrák hadügyminiszter halálát, akit 1848. október 6-án a bécsi forradalmárok akasztottak fel.

A kivégzések a váron kívül történtek: Kisst, Schweidelt, Lázárt és Dessewffyt a vár mikalaki kapujától (VI. kapu) jobbra lötték agyon, s estig úgy hagyták ott temetetlenül.

A többi kilenc hőst az új-aradi út második hídjától balra eső térségen várta a bitó. Poeltenberggel kezdték, majd Török, Láhner, Knézych, Nagy, Leiningen, Aulich, Damjanich következett. A sort Vécsey zárta le.

A tizenhárom hős férfi magatartása az utolsó percig oly nagy lelkiere és emelkedettségre mutatott, aminőt a katonai

bátorság egyedül nem adhatott, hanem az a tudat, hogy nagy ügy szolgálatában vesztek életüket.

A kivégzett hősök jeltelen sírjain, másnapra, az éj leple alatt, titokban odavitt friss virágok illatoztak. Négy sír ekkor már üres volt, mert Vécsey, Damjanich, Láhner és Leiningen holttestét még azon az éjszakán a hóhér – aki magas szárú csizmát és valami frakkszerű öltönyt viselt – eladta a hozzátartozóknak, míg Kiss Ernőt harmadnap, Dessewffyt pedig egy év múlva szállíttatta haza családjá.

A kivégzettek sora ezzel nem zárult le, mert ugyancsak Aradon, október 25-én lövették főbe Kazinczy Lajos tábornokot, míg Hank Lajos alezredest 1850. január 19-én. Pesten 49 akasztást, 65 főbelövést hajtottak végre, míg 1765 elítélt senyvedett hazai és ausztriai börtönökben, láncra verve. Ezek ellen Európa, a „művelt Nyugat” egyetlen szóval sem tiltakozott, ami vésszen hasonlít a több mint 100 évvel későbbihez. Az 1956 utáni atrocitások ellen sem tettek semmit. Talán úgy gondolták, ha a Nyugat védőbástyája vagy, hát, mint bástya, véd meg magad.

A csaknem két évig tartó szabadságharc katonai, illetve a román és szerb fegyűlölet áldozataiként, mintegy 24 000 magyar halt meg. Az osztrákok hadi veszteségét 10 173-ra, az oroszokét 543-ra teszik. Emellett mindkét táborban sokan haltak meg kolerában is.

A szabadságharc halottainak emlékére 1890. október 6-án Aradon, a Szabadság téren állították fel Zala György „Vértanúk” szobrát, melyet Trianon után a vár pincéjébe „száműztek” és csak 1999-ben került az aradi templomudvarba.

Hiába irányultak a paranoiás bresciai hiéna, Haynau tervei és tettei arra, hogy kiértja a magyar függetlenségnek még az őrmezt is. Hiába kaszabolta le a legszébb virágait a szabadságharcnak, a levágott terason új élet fakadt, és mint mindig, Isten segítségével ismét kivirult a magyar nép. Ennek így kellett és kell lenni, mert mint Sajó Sándor mondja:

*Magyarnak lenni nagy s szent akarát,
Mely itt reszket a Kárpátok alatt,
Ha küzködön, ha szenvedön, ha sírva,
Viselni sorsukat ahogy meg van írva,
Szívünkbe szíva magyar földünk lelkét,
Vérünkbe oltova ősök honszerelmét,
S féltőn borulni minden magyar rögére,
S hozzá tapadni örökkön, örökre.*

Mária Dorottya hercegnő és Orosháza

Vezető egyházi személyiségek és politikusok gyakran megfordulnak ma Orosházán. 150–200 évvel ezelőtt a rossz útviszonyok és a lassú közlekedés miatt eseményszámba ment egy-egy országosan ismert előkelőség falunkban tett látogatása. Ünnepe volt, amikor Lovich Ádám püspök, gróf Teleki József erdélyi kormányzó, Ferenc József és Erzsébet királyné, vagy éppen József nádor és felesége, az evangélikus Mária Dorottya Orosházára érkezett.

Rövid írásunkban az utóbbiak 1821-es utazásáról szólnak. Egyre ismertebbé váló helyi egyházi levéltárunk falán egy régi irat bekeretezett fotómásolata függ. Ezt a közelmúltban Németh Margit, a budavári evangélikus gyülekezet tagja, kedves levél kíséretében juttatta el hozzánk Tóth-Szöllős Mihály nagytiszteletű úrral. Az ajándékot köszönettel átvettük és megőrizzük. A fennmaradt egyoldalas lap szövege az alábbi:

„Felséges Császári Királyi Fő Hertzeg Jósefnak Magyar Ország Nádor Ispánnyának [...] és Mária Dorotha Felséges Hertzeg Asszonyinak Magyar Ország Nádor Ispánnya betses Hitvessének 1821-dik Esztendő Aug. 24-dikén Orosháza Helységén keresztül tett utazásokkor érzett örvendezések ugyan azon Helység Biráinak és Községének.”

Németh Margit egyházközségünkhöz intézett levelében leírta, hogy az emléklap egyedülálló történelmi érték. „Jelenlegi ismereteink szerint ugyanis ez az Orosházáról származó dokumentum az egyetlen, amely emléket állít József nádor és Mária Dorottya Magyarországon, 1821-ben tett körútjának [...] Orosháza méltán lehetett büszke arra, hogy a hitvespár éppen házasságkötésük második évfordulóján tisztelte meg átutazásával községüket.”

Mit kell tudnunk a főhercegi párról? József nádor (1776–1847) II. Lipót király hetedik fia, összesen fél évszázadig állt Magyarország belügyi igazgatásának élén. Szerepe volt a Magyar Nemzeti Múzeum, az Akadémia és a Műegyetem alapításában. Tudomásunk szerint a nádor előzőleg is járt már környékünkön. 1797-ben Aradról Tótkomlóson és Orosházán keresztül haladt el Szentés felé, majd egy 1805-ös szarvasi útjáról találtunk följegyzést, mikor Tessedik Sámuel és gazdasági intézetét látogattameg.

Három felesége volt. Az első Alexandra Pavlovna orosz nagyhercegnő, Pál cár

leánya, a második Hermina hercegnő, majd mindkét hitvese elhunyt után Mária Dorottya (1797–1855) württembergi hercegnő lett a házastársa. Protestáns egyháztörténetünk nagyra értékeli Mária Dorottya életpályáját. Ismert, hogy előszeretettel vett részt a magyar ügyek intézésében. A Habsburg-ház hölgytagjai közül 1826-ban ő szövegezett először magyar nyelven az országgyűlés küldöttségéhez. Buzgó evangélikus volt, a fővárosi lelkészeket időszakonként bibliavásárra és közös imádkozásra hívta össze. Mivel budai várbeli lakhelyén nem volt evangélikus templom, a Pesten fekvő Deák téri egyházhoz járt istentiszteletre. A téli időszakban azonban nehézkes volt a közlekedés. Székács József orosházi születésű pesti magyar lelkész javasolta, hogy Budán is alkossanak anyaegyházat a magyar és német evangélikusok, legyen ott is templomuk. Több tárgyalás után Mária Dorottya 10 000 forintos alapítványlevelet adott át Székácsnak, ebből fölépült a budavári evangélikus templom és parókia. Az evangélikus oktatást és nevelést célzó eredményes adománygyűjtései miatt Mária Dorottya „az ország első koldusának”, József nádor „a legokosabb lutheránusnak” nevezte Székács Józsefet.

József nádor 1847-es halála után Mária Dorottya Bécsbe költözött. A protestánsok továbbra is kapcsolatban maradtak vele, vállalta a jószoigálati munkát az uralkodó Habsburgok és a jogfosztott magyarok között. Készségesen segített, amikor a református és az evangélikus egyház lelkészei egy folyamodványt fogalmaztak meg, amiben a protestánsok elnyomásáról és szenvedéséről szövegeztak. Ő adta át a kérelmet Ferenc József királynak, majd a beadvány a kultuszminiszterhez került. 1855-ben kisebbik lánya látogatására Budára jött, ahol súlyosan megbetegedett. Utolsó órájában Székács magyarul imádkozott vele és magyarul áldotta meg. A gyászistentiszteleten tartott beszéde önálló füzetben is napvilágot látott.

Végezetül még egy kérdés. Tudunk-e erről a régi utazásról? Igen. Már Veres József 1886-ban megírta *Orosháza* című könyvében: „1821-ben József főherceg nádor és neje Orosházán keresztül utazott. Skolka jegyző versekben üdvözölte őket.” 1965-ben a Hajdu Mihály és Szabi Ferenc által közlétt *Orosháza bibliográfiája* 852. tétele közli az Országos Széchényi Könyvtár kéziratárában föllelhető iratot. Sőt versről is szövegeztünk, melynek szerzője Skolka Sámuel.

E sorok írója *Orosháza jelesei* című sorozatában, 1990-ben összeállította Skolka Sámuel életrajzát a helyi anyakönyvi és jegyzőkönyvi forrásokra alapozva. 1997-ben pedig templomunk kertjében emlékkövet állítottunk az egykor volt evangélikus tanító, Skolka Sámuel tiszteletére.

Ismételten köszönjük a fotót Németh Margitnak! Jó lenne, ha a vers vagy a versek iselőkerülnének. Örülünk, hogy a kapott ajándék ürügyén foglalkozhattunk evangélikus egyházunk nagyasszonya, Mária Dorottya, a nádori család és Orosháza, illetve Székács József kapcsolatával.

Élő egyház – halott egyház

(egy amerikai gyülekezet körleveléből)

*Az élő egyházban sok „zajos” gyerek és fiatal van –
a halott egyház tökéletesen csendes.
Az élő egyházban mindig új utakat keresnek –
a halott egyház soha nem változtat semmin.
Az élő egyház nagy álma az Isten Országa –
a halott egyháznak rémálmai vannak.
Az élő egyház gyorsan növekszik,
így hát nem emlékszik mindenki a másik nevére –
a halott egyházban hosszú időn át változatlanok a nevek.
Az élő egyház bátorságra, előrehaladásra hív –
a halott egyház soha nem kockáztat semmit.
Az élő egyház kötelessége a világmisszió –
a halott egyház mindenét magának tartja meg.
Az élő egyház megbocsát és bocsánatért könyörög –
a halott egyház soha nem vét hibákat.
Az élő egyház felhasználja hagyományait és lehetőségeit,
hogy szolgálja az embereket –
a halott egyház az embereket használja fel a hagyományok és lehetőségek megőrzésére.
Az élő egyházban tizedet fizetők vannak –
a halott egyházban csak borraalót adnak.
Az élő egyház látja a kihívásokat és az alkalmakat –
a halott egyház csak a problémákat és veszélyeket látja.
Az élő egyháznak istentisztelete van –
a halott egyháznak csak aggodalmi.
Az élő egyház evangélizál –
a halott egyház megkövesedik.*

*Érted vagyok (közösségi és családi folyóirat)
XI. évf. 2000. október –
Közli: Dr. Csepregi Gyula*

Erősítsd meg, Istenünk, amit cselekedtél értünk!

Irásomnak ez is lehetne a címe: „Le-
rágott csont: a konfirmáció”. Valóban
sokat beszélünk róla, és inkább beszél-
lünk, mint cselekszünk. Mégis úgy ér-
zem, van létjogosultsága ennek a cikk-
nek.

Régóta problémának éljük meg a kon-
firmációt – bár nem kellene, hiszen a kon-
firmáció, keresztségünk megerősítése a
hitben való járás kezdetét is jelentheti. A
legelső alkalom az ember életében, ami-
kor az oltárhoz járulva él a szentséggel:
Krisztus Urunk szent testével és vérével.

Sajnos azonban a konfirmációnál is
már inkább a szokás és a hagyománytiszt-
elet dominál. Akárcsak a keresztségnél.
Tudom, örök téma: nem le- és meg-, ha-
nem Kikonfirmálkodnak gyermekeink.
Talán be lehetne fejezni a sopánkodást e-
fölött – bár belátom, panaszkodni kényel-
mesebb, mint tenni. A konfirmáció hatás-
talanságának okait többé-kevésbé tud-
juk. Most már tenni kellene. És nem a lel-
késznek. Vagy legalábbis nem csak neki.
Talán még nem is gondoltunk bele, mi-
lyen ijesztő a meg nem szokott közösség.
Merész elvárás 12 éves gyermekektől,
hogy integrálódjanak egy olyan közös-
ségbe, amellyel addig csak alkalmanként
találkoztak (ha egyáltalán találkoztak va-
laha is), és ahol az egyetlen kapcsolódási
pont a lelkész. Így nehéz beilleszkednie a
már meglévő működő közösségbe egy
szárnyait épp csak próbálgató gyermek-
nek. Megjegyzem, ez még egy felnőttnek
is nagy kihívást jelent.

A mai konfirmandusok általában
olyan családból jönnek, ahol a szülők az
elmúlt rendszerközvetlen vagy közvetett
„áldozatai”. Afelé haladunk, hogy már a
nagyszülőknek sem lesz annyira fontos,
hogy meg legyen a gyermek kereszttelve,
konfirmálva. Mondván: hadd döntse el
majd maga, miben akar hinni. Csakhogy
igen nehéz dönteni ott, ahol nem ismer-
em a lehetőségeket. Nehéz meghoznom
egy életre szóló döntést, ha nincs segítsé-
gem. S ezt a segítséget vajon megkapom-
e azoktól, akik a gyülekezet közössége
helyett például a televízió nem éppen
épületes vasárnap délelőtti műsorait vá-
lasztják?

A gyülekezet tagjai fel kell, hogy vál-
lalják azt a szerepet, hogy híd legyenek a
konfirmandusok és a gyülekezet egésze
között. Természetesen a gyermekeken
keresztül a családok hitbeli fejlődése is cél

lehet. Hiszen hány szülő mondhatja el
magáról Orosházán, hogy gyermeke ré-
vén jutott el először a templomba? Aztán
„valahogy” itt ragadt...

Ma úgy tűnik, mindez megvalósulhat.
Gyülekezetünkben november 18-a óta is-
mét van konfirmációi oktatás. Hálatalt
szívvel gondolunk nemcsak arra, hogy
több mint negyven konfirmandusunk
van, hanem arra is, hogy kilenc gyüleke-
zeti tag (köztük néhány presbiter és kép-
viselőtestületi tag) érzi magáénak az
ügyet. Ők szombatról szombatra együtt
vannak a gyerekekkel, csoportokat vezet-
nek, imádságban hordozzák a konfirmá-
ciót, és együtt készülünk fel a soron kö-
vetkező alkalomra. Ezáltal igazi hidakká
válhatnak a konfirmandusok számára, és
pl. egy-egy közösen szervezett szeretet-
vendégségen a gyülekezet számára is.

Kérjük a gyülekezet tagjainak segítők-
ségét, hiszen bizonyos feladatok azt
célozzák, hogy gyermekeink minél ottho-
nosabban mozogjanak közösségünkben,
minél több arc váljék számukra ismerőssé
templomunkban is. Ezáltal személyes él-
ményeik, találkozási lehetnek keresz-
tyénekkel, akik megtapasztalták, hogy jó
Krisztushoz tartozni. Nála igazi békesé-
gre és boldogságra lelhetünk.

Számomra megdöbbentő és ugyanak-
kor csodálatos volt hallani, amikor gyüle-
kezetünk egy tagja megkérdezte tőlem:
„És olyat hallottál már, hogy valaki két-
szer konfirmált?” „Olyan a világon
nincs!” – válaszoltam azonnal a belém
ívódott gondolkodásmód szerint, anél-
kül, hogy átgondoltam volna. „De van!
Én!” – hangzott a válasz. Ez a testvérünk
másodszor is konfirmált, mert valami,
vagy inkább Valakimegragadta.

Ez a kis párbeszéd felnyitotta a szeme-
met: miért ne jöhetne be bárki, minden to-
vábbi nélkül, egy-egy szombat délelőtti
foglalkozásra? Miért ne készülhetne ve-
lünk? Miért ne kérdezhetné meg bárki, ha
csak egy percre is benézve: „Na, hogy ha-
ladtok? Hogy érzitek magatokat? Kicsit
maradhatnék veletek?” Miért ne? Hiszen
ezek a konfirmandusok sem a lelkészéi
csupán, hanem a gyülekezetéi! S talán jó
lenne az is, ha az ember az élet fontosabb
állomásainál ismét meg lenne konfirmál-
va. Amikor lezárva egy életszakaszt, és
felkészülve a következőre, a közösség új-
ra megerősíthetné őt: „Erősítsd meg, Iste-
nünk, amit cselekedtél értünk!”

Hiszem, hogy olyan élő közösségben,
ahol mindenki magáénak érzi a konfir-
mációt, nem csak a konfirmandusok, ha-
nem a gyülekezet egésze is megerősítte-
dik. Mert mindenkinek szüksége van arra,
hogy megérezze a közösségben rejlő erőt,
amely nem más, mint a Lélek ereje.

Isten áldása legyen munkánkon!

*Konfirmációs alkalmaink szombat délelőt-
tönként 9 órai kezdettel folynak. Szeretettel
hívunk és várunk mindenkit, aki konfirmálni
szeretne, vagy akit egyszerűen csak érdekel,
hogy mit csinálunk, kikből lesz a jövő gyüleke-
zete.*

Éves beszámoló

Az Evangélikus Gimnázium Ala-
pítvány – mely a gimnáziumban
folyó oktatási és nevelési tevé-
kenységet támogatja – 1999. évi
tevékenységének és gazdálkodá-
sának legfontosabb adatait az
alábbiakban teszi közzé:

Az 1999. évi bevétele: **235 000 Ft**,
mely magában foglalja az adó-
alapból felajánlott 1%-ot is: **63
888 Ft** összegben.

Az éves kiadások:

- tanévzáróra
jutalomkönyveket,
- tanévnyitó után tankönyv-
hozzájárást,
- karácsonyi ajándékként
rádiómagnót és szótárt
nyújtottunk a tanulóknak,
illetve az osztályok részére,
56 000 Ft értékben,
- míg dologi kiadásként
2000 Ft-ot fizettünk ki.

Alapítvány kuratóriuma

Gyöngyöt a disznók elé?

Nekünk, lelkészeknek közös és szomorú tapasztalatunk az, hogy sokaknak, akik keresztteljesi szándékkal keresik fel a lelkési hivatalt, a keresztteljesi szertartás külsőségein kívül semmi egyéb vonzódásuk nincsen a szentséghez, az egész esemény lényegéhez. Magyarán: az egész ceremónia ezen emberek számára látszólag csak azért fontos, hogy legyen valami szép ünnepélyesség, és aztán következhesen az ünneplés családi körben.

Szívet tépő érzés az, amikor a templomban a lelkész szemébe mondják, hogy „hisszük, akarjuk, vállaljuk” – és tudható, hogy mindez csak üres szó. Sajnos nem egy esetben nyilvánvalóan erről van szó. A szülők, keresztszülők hitére vonatkozó kérdések előtt néhány perccel hangzik el a gyülekezet közösségében az Apostoli Hitvallás. Ehhez képest nem egyszer tapasztaltam már azt, hogy a szülők és a keresztszülők is (!) ez alatt némán álltak helyükön. Így vallják meg hitüket a gyermek nevében?

Az is elgondolkodtató, hogy előfordul meg nem kereszttelt szülő, vagy keresztszülő. Az is, hogy nem tudja, hogy milyen felekezetben kereszttelték meg. Ma már sajnos meg sem lepődünk ezeken a jelenségeken. De ha valakinek a gyermeke számára állítólag fontos a keresztség, akkor önmaga számára miért nem?

Megfogalmazódott bennem: nem lenne szabad kereszttelnem! (Annak ellenére, hogy Krisztus Urunktól kapott parancsom van rá.) Úgy elvégezni kereszttelést, hogy a közvetlenül érintettek nem veszik komolyan, nem kezelik jelentőségének megfelelően ezt a szent dolgot – úgy érzem, nem volna szabad. Ez bohóckodás, üres szertartásoskodás, szinte azt is ki merem mondani: meggyalázása a szentségnek.

Ezek a fájó tapasztalatok gondolkodásra készítettek. Ötleimeimet osztom itt meg mindenkivel, és úgy gondolom, közösen kell elmélkednünk és beszélünk róla. Ezért azt mondom: adjuk vissza a keresztségnek a gyakorlatban is a súlyát, jelentőségét, fontosságát! Hogyan? Csak azokat a felnőtteket, és azon szülőknek a gyermekeit keresztteljük meg, akik valóban tudják, miről van szó, és komolyan is veszik azt. Önmaguk számára is!

Hogy valóban komolyan veszi-e valaki a kereszttelést, az már ott lemérhető, hogy a lelkési hivatalban dolgozók számára ismerősök-e a kereszttelést kérők. Ugyanis ideális esetben azok kereszttel-

tek meg gyermeküket, akik a gyülekezetbe járnak, és mivel maguk is hitben élő emberek, természetes, hogy a gyermeküket is hitben szeretnék nevelni. Tehát ha a közösséghez szorosan kötődő emberekről van szó, akkor azt mondom, semmi akadálya a kereszttelésnek, örömmel elvégzi bármelyik lelkész.

De az esetek túlnyomó többsége nem ilyen. Megszokott helyzet: a fiatal anyuka, esetleg a nagymama bejön a hivatalba, és „megrendeli” megadott dátumra a kereszttelést. (Sokszor azzal indokolják az időpontot, hogy „ekkor érnek rá a rokonok”.)

Én viszont azt tenném, hogy megkérném a szülőket és a keresztszülő-jelölteteket is, hogy legyenek szívesek eljárni a gyülekezetbe, a vasárnapi istentiszteletre, vagy más alkalmakra. Ismerkedjenek meg a közösségünkkel és azzal, hogy mi is a hitünk lényege. Ismerkedjenek meg a gyülekezet tagjaival, keresztyén emberekkel, köztük presbiterekkel is, és aztán (mondjuk) fél év múlva majd vizsátérhetünk a kereszttelés kérdésére.

Ekkor (fél év múlva) meg lehetne kérdezni, hogy mit tapasztalt, hogyan érzi magát a közösségben, mit gondol magáról a keresztségről. Megkérdezhetnénk akár gyülekezeti tagokat, presbitereket is, hogy érdemesnek látják-e a szóban forgó családot a kereszttelésre. Csak ekkor beszélhetnék meg közösen a kereszttelés időpontját. (És nem a nagy családi ebéd időpontjához igazítva!)

Ha ezután ezzel fogadnának bárkit a lelkési hivatalban, akkor valószínűleg a megdöbbenés lenne az első reakció. A további? Nos, azon múlna sok minden. Az egyik lehetőség: elkezdene megismerkedni a család a gyülekezettel (felnőttkereszttelésnél ugyanezt kérném a kereszttelkedni vágyótól). A másik lehetőség: rövid úton eltűnnének. Szerintem az utóbbi esetekkel nekünk nem is kellene tovább foglalkoznunk. (Tudniillik a keresztség a tanítvánnyá válás egyik állomása. Még az sem biztos, hogy a legelső. Tehát aki a tanítványságon gondolkodik, attól lehesen annyit kérni, hogy időt, energiát fordít rá. Akiktől ennyit nem lehet elvárni, azok – véleményem szerint – nem érdemlik meg, hogy megkereszteljék őket.)

Mondhatja bárki, hogy akkor ezeket az embereket elveszítjük. Én viszont azt mondom, hogy nem nagy veszteség, sőt az ilyen emberek soha nem is jelentettek valóságos nyereséget a gyülekezetnek. Legalább tisztán látnánk, hogy ki tartozik

valójában a gyülekezethez (és nem csak papíron).

Akit viszont ilyen (legalább fél éves) bevezetés után kereszttelnék meg, az családjával együtt bizonyára igazi taggá válna a gyülekezetnek. Legalábbis nagy esély lenne rá.

Hogy így kevesebb lenne a kereszttelések száma? Minden bizonnyal jóval kevesebb. Baj ez? Szerintem nem baj. Ne a statisztika legyen fontos! Többet ér a gyülekezet minőségi növekedése, vagy inkább erősödése, mint a pusztán mennyiségi növekedés.

Nem az a keresztyénység célja, hogy minél több megkeresztelt embert mutasson ki a statisztika, hanem az, hogy szeretetet sugárzó közösségek jöjjenek létre. Ez pedig nem kereszttel és egy húszperces szertartás kérdése, hanem emberi kapcsolatokon múlik. Az legyen a cél, hogy összetartóbb, mélyebb, erőt sugárzó, vonzó közösség alakuljon közöttünk. Hogy mindenki érezze: helye van itt.

Verasztó Antal

Karácsonykor

Karácsonykor a tél is didereg!

Karácsonykor:

Nyitva maradt szívekbe lopózik a szeretet.

Karácsonykor:

Égi tornácon, angyalkórus, mennyei boltban vásárol a koldus.

Istenem, de jó is lenne,

ha legalább karácsonykor,

mindenki boldog lenne!

Ha a legöregebb betlehemi pásztor gazdátlan bánat-nyáját őrizhetne.

Forog az idődaráló, forog!

Karácsony a tengelye.

Áldozati fenyőfánkon aranydió,

s égi fényből, egy kicsike.

Jászolmelegtől távoli világunkban kétezer éves hírré vált mára:

„Megszületett a szegények királya.”

A háromkirályok is rég visszaindultak,

lerakva aranyat, tömjént, mirhát,

mi meg jóság álarcunkat letéve, továbblapozzuk a naptárt.

Nem könnyű segíteni annak, akit veszteség ért

Nagyon nehéz helyzetbe kerül az ember, ha váratlan tragédia éri. Felkészületlenül ért bennünket, ahogy mindenki mást is. Az ilyen eseményekre nem lehet felkészülni. A gyász nem utazás, a szükséges holmikát nem lehet bepakolni, egyedül kell megbirkózni vele. A legfontosabb dologban senki sem tud segíteni, hogy ne legyen halott az, aki meghalt. Sokan átéltünk már ilyet. Mi sem tudtuk hirtelen, hogyan segítsünk annak, akit ilyen tragédia ért. „Menjek oda, vagy telefonáljak, látogassam meg?” Sajnos igen korán szembesültünk ezzel a problémával. Később sokat töprengtem ezen. Rá kellett jönnöm, hogy a gyásznak is megvan a maga illemтана. Ez nem szabályokat jelent, inkább a létezés egy formája, melyben teret kell kapnia a megtörtént felett érzett bánatnak, számos szokást el kell felejtetni. Azt gondoljuk, hogy mindig újra kezdhethetjük, eleinte nagyon fáj, majd egyre kevésbé, végül elmúlik a fájdalom. Miután a kötelező dolgokon átesünk, mindenki megkönnyebbül. Az együttérzés segítő szándékot szül. Általános dolgokat mondunk, pedig a gyászhoz kapcsolódó közterek emlegetése nem szerencsés dolog. „Ki kell mozdulnod, tedd túl magad rajta, az idő mindent begyógyít.” Bár ha végiggondoljuk a gyógyulás szó valódi jelentését, ráébredünk mennyi fájdalommal és kétséggel jár ez folyamat. Megpróbáljuk kisebbiteni a veszteséget: „Legalább nem szenvedett, még előttem az élet, te legalább még fiatal vagy.” Valóban nagyon nehéz helyzet ez. Szóval, ami történt nem számít? Amikor azt hallottam, hogy előttem az élet, arra gondoltam, igaz, csak hát úgy kb. 30–40 évet kell átvergődni egyik legközelebbi szerettünk nélkül. Arról nem is beszélve, hogy a tragédia nem válogat, mindegy, hogy ki hány éves. Ebben az esetben pont nagyon fiatal volt, sajnos ez még fájdalmasabbá tette a történeteket. A hátramaradottaknak tudomásul kell venni a gyász fontosságát, fel kell vállalniuk nem megpróbálni eltüntetni. Úgy gondolom, a gyász illemтана útmutatóul szolgál ahhoz, hogy mi a teendő. El kell menni a temetésre és a gyászsztentiszteletra, ezzel is jelezve, hogy abba a közösségbe tartozunk, mely számára pótolhatatlan a veszteség. Amikor találkozunk, ózdkodunk attól, hogy érdemleges dolgokat mondjunk, mert félünk, hogy fájdalmat okozunk vele. Ez

persze így is van, de nem a fájdalom a legrosszabb a világon és nem is a zavar. Aki segíteni szeretne, annak ezt észében kell tartania. A téma kerülése rosszabb, a feledés is rosszabb. A vigasz adása és elfogadása az ember legmélyebből fakadó megnyilvánulásai közé tartozik. A gyász illemtanának abban kell segítenie, hogy együtt tudjunk élni azzal, amivel nagyon nehéz, és osztozni abban, ami szívből jön. Keresztény ember tudja, hogy van vigasza a fájdalomra, és talál is vigasztalást. Tudjuk, hogy nem a halálé az utolsó szó. Van vigasztalónk, csak hinni kell, és bízni benne. Így vészeltjük át azt, ha szeretett embertársunkért szenvedünk, és nem tudunk mást tenni, mint némán Istenre tekinteni.

Ady Endre

Volt egy Jézus

*Szent elgondolás: volt egy Jézus,
Ki Krisztus volt és lehetett
És szerette az embereket.*

*Ő mondta: fegyvert a fegyverrel
Győzni s legyőzni nem szabad:
Jézus volt, Krisztus: legigazabb.*

*Az emberek úgy elrosszultak
(Hiszen nem voltak soha jók):
Most Krisztus-hitünket csúfolók.*

*Pedig ma is élhet. Föltámadt,
Ki Krisztus és nagyon nagy úr,
De él másképpen és igazul.*

*Járj köztünk, drága Isten-Ember,
Tavasz van, nőnek a gazok
S kevesek az igaz igazok.*

*Úgy látlak, ahogy kigondoltak:
Egy kicsit véres a szíved,
De én-szívem egészen tied.*

Örök élet

*Bizony, bizony mondom néktek,
ha valaki megtartja az én
beszédemet, nem lát halált soha.
[Jn 8,51]*

Figyeljük meg jól: az Úr Jézus különbséget tesz a halál, és a halál meglátása, megízlelése között. Meghalni valamennyien meghalunk, de a keresztyén ember nem lát, nem ízlel halált. Ami azt teszi, hogy nem érzi, nem fél tőle, csendes nyugalommal megy eléje, mintha nem is halna meg, hanem csak elaludnék. Az istentelen pedig érzi a halált, és örökösen iszonyodik tőle. Már pedig a halál fullánkja éppen az, mikor valaki ízleli, érzi. Meghalni és halált látni tehát két különböző dolog. E különbséget Isten igéje teszi. A keresztyénnek igéje van, s ahhoz tartja magát a halálban. Ezért nem lát halált, hanem életet és Krisztust az igében. Így azután nem is érez halált. Az istentelennek azonban nincs igéje. Ezért nem látja az életet, hanem csak merő halált: így azután érzi is a halált s ez az igazi, keserű, örök halál. Így érti Krisztus, hogy aki igéjén csüng, az a halál közepette sem érez és lát halált. Most látjuk csak, hogy milyen nagy dolog keresztyénnek lenni. Mert a keresztyén ember immár örökre megszabadult a haláltól és sohasem kell meghalnia. Bár meghalása külsőre ugyanolyan, mint az istentelenké, de belsőleg ég és föld a különbség. Mert a keresztyén ember elalszik a halálban, s általa bemegy az örök életbe. Az istentelen pedig kimegy az életből, s örök halál a sorsa. Ments meg engem Uram, az örök haláltól, ama végső napon minden kintől, bajtól. Midőn az ég s a föld meg fognak rendülni, s eljössz a világot lángokban ítélni.

*A fenti részlet Luther Márton:
„Jer, örvendjünk, keresztyének!” című könyvéből való.*

Közelmúltunk tanúi

– megemlékezés

A legújabb kor magyar történelmének fontos és jeles évtizede van mögöttünk, hiszen 1990 óta nagyon sok minden történt ebben az országban, bár nem ennek a pár soros emlékezésnek feladata az események kronológiai felidézése. Csak azt a feladatot tűztük magunk elé, hogy egy futó pillantást vessünk gyülekezettünk elmúlt évtizedére, hogy eszünkbe jussanak azok, akik sokat tettek az egyház ügyéért ebben az elmúlt évtizedben.

Éppen azért szükséges megemlékezni, mert egy kerek évtizede, hogy a történelem folyójának egy új szakaszán evezünk, és a kerek évfordulók tiszteletet parancsolnak, valamint elgondolkodtatnak. Az orosházi evangélikus egyházközség életében többen jelentős szerepet játszottak az elmúlt évtizedben, de az élőket még nem idézzük meg nekrológszerű írásban, hiszen reájuk úgyis emlékezhetünk, hogy még találkozunk velük, akik akár lelkészként, akár presbiterként, akár pedagógusként, akár más módon, de sokat tettek evangélikus gyülekezetünkért.

Éppen ez a különös évtized kereké válva vissza-vissza fordítja tekintetünket, és így tűnhet fel lelki szemünk előtt egyházközségünk utolsó, most emlegetett évtizedének hűséges felügyelője, vitéz Benkő Pál, aki két esztendővel ez előtt, 1998 karácsonya előtt adta vissza lelkét teremtő és megváltó Istenének. Ősi imádság, hogy a gyors halál kegyelmét add meg nekünk Istenünk – és általában a kiválasztottak kategóriájába sorolták hajdan azokat, akiket Isten viszonylag gyorsan magához szólított. S különösen akkor számított nagy kegyelemnek, ha valakinek ráadásul szép, hosszú élete volt.

1993 nyarán ismertem meg vitéz Benkő Pált, mint az egyházközség felügyelőjét. Hivatali elődöm szobájában esetleges orosházi lelkési szolgálatomról beszélgettünk. Érdekes élmény volt vele találkozni. Tekintete rejtélyeket takart, nagy megpróbáltatások rejtélyeit, de szeme kedvesen sugárzott. Később tudtam meg – tőle magától –, hányszor járt – a szó legszorosabb értelmében – a halál torkában. Az égő repülőgépből katapultálhatott volna, de akkor a gépen ülő többiek sorsa a biztos halál, és ki tudhatta volna, hol zuhan le a gazdátlanul hagyott repülőgép, még több áldozatot követelendő. Úgy döntött – pillanatok műve volt –, hogy a gépen maradva vállalja a kockázatos kí-

sérletet, lehozni a gépet. Az emberi lélek nagy pillanata élet és halál kérdésében dönteni. Döntött, maradt, és az égő gépből súlyosan megsérülve, összeégetve mentették ki, aminek jegyeit egy életen keresztül hordozta. Ismerte a halál torkát. Ezért volt szüksége arra az Úr Jézusra, aki éppen a halált győzte le.

Hűséggel, odaadással szolgált a gyülekezetben, életét kitöltötte a szent feladat. De nemcsak a gyülekezeti életet szolgált, hűséges felügyelője volt az egyházmegyének is. Bölcs, megnyugtató tanácsaival sok egyenetlenséget egyenlített ki különböző gyülekezetekben presbiterek és lelkészek, presbiterek és presbiterek között, hiszen a hívő emberi életek is sűrűlódásokkal járnak együtt, nincs ezen meglepődni való. S az egyházmegye bölcs felügyelője lelki és szellemi eleganciával tudta kezelni ezeket az olykor keletkező sűrűlódásokat. Mosolygott, jó szót szolt, és a kedélyek megnyugodtak, a viták elhaltak, mert ott volt a bölcs tanács.

Zsinati atya is volt, alaposan kivette részét az új időszak új törvényeinek előkészítéséből, pedig az különösen fárasztó munka volt. De sosem panaszkodott, vállalta a többnapos pesti tartózkodást, a hosszantartó vitákat, és komoly szellemi tartalommal járult hozzá az egyház új korszakára vonatkoztatott új zsinati törvények kialakításához.

1998. december 18-án, pénteken hazament az örök hazába. Előtte 1 nappal, csütörtök délben még tréfásan váltunk el egymástól. Azzal ment el a Hivatalból, hogy másnap intézi a templomi karácsonyfát. Másnap azonban a mentő szirénázva száguldott, ő átlépett innen oda. Földi élete kiteljesedett!

Abból a templomból, attól az oltártól kísértük el utolsó földi útjára, ahol keresztelték, ahol konfirmációja volt, ahol örök hűséget fogadott élete szerető párjának, ahol a felügyelői esküit letette. Vitéz Benkő Pál felügyelő testvérünk elment az örök nyugalomba, mi pedig tisztelettel és szeretettel megőrizzük emlékét.

Gyertyaláng

Ismét beléptünk karácsony havába, az adventi koszorún kigyuladt az első gyertya, s ez a szelíd, szép lobogás felidéz sok-sok adventet, sok-sok karácsonyi várakozást. Az emlékezet filmvásznán szédítő sebességgel peregnek a képek. Derűsek és szomorúak, szépek és olyanok, amiket jobban szeretnénk elfelejteni. Boldog órák szívet melengető emlékei és veszteségeink, fájdalmaink még mindig, még újra és újra sajtó keserősége, a sokszor valószínűtlen, mégis oly valóságos emberi élet. Terheink sokfélék és azokat mindenki a maga módján viseli, de a halál, a földi élet elmúlása mindenkit megrendít, még akkor is, ha nem közvetlen hozzátartozótól kell/kellett búcsúzni, s akkor is, ha már nem egészen friss a gyász. Évfordulókon jó megállni és csendben meggyújtani az emlékezés gyertyáját.

December 18-án lesz két éve annak, hogy Benkő Pál, kedves Pali bácsink, a Nyugat-Békési Evangélikus Egyházmegye és orosházi egyházközségünk felügyelője váratlanul, megdöbbenően hirtelen átlépett az Örökkévalóságba. A múltónak remélt rosszullét után megnyugodott minden földi szenvedéstől.

Reá emlékezve hisszük, hogy ő már odaát van, ahol nincs fájdalom, csak öröm és békeség. Síró özvegyét Istenünk kegyelmébe ajánljuk, törölje le könnyeit és tartsa be vigasztaló szeretetével.

FE

Juhász Gyula Karácsony felé

*Szép Tündérország támad föl szívemben
Ilyenkor decemberben.
A szeretetnek csillagára nézek,
Megszáll egy titkos, gyönyörű ígétet,
Ilyenkor decemberben.*

*...Bizalmas szívvel járom a világot
S amit az élet vágott,
Beheggesztem a sebet a szívemben
És hiszek újra égi szeretetben,
Ilyenkor decemberben.*

*...És valahol csak kételkedő beszédet
Hallok, szomorúan nézek,
A kis Jézuska itt van a közelben,
Legyünk hát jobbak s higgyünk rendületlen
S ne csak így decemberben.*

Emlékezzünk 1944 őszére

– avagy a múlt ismerete nélkül nincs társadalmi tisztánlátás

1 944. október 6. kétszeresen is gyásznap a legtöbb orosházi számára. Először az aradi tizenhárom tábornok miatt, másodszer azért, mert e napon foglalták el Orosházát a szovjet csapatok és elkezdődött a csaknem félévszázados megszállásunk, benne az 1956-os forradalmi szabadságharcunk leverése (éppen úgy, mint 1849-ben). Mivel én ekkor az „Orosházi 3. sz. Leventeszázad” parancsnokaként a Dunántúlon voltam, így csak korabeli újságcikkek, könyvrészletek, nevesített nyilatkozatok, jegyzőkönyvi és halotti anyakönyvi adatok alapján írom meg ezt a megemlékezést, stílusában „staccato”-ként. A céloom ezzel az, hogy a sok kényszerű elhallgatás után, az ifjúságnak az események felemlítésével, némi adattal szolgáljak a háború borzalmairól, amikről ők még hallomásból is csak keveset tudnak, ha egyáltalán tudnak valamit. Természetesen a beszámoló csak egy kicsiny, mondhatni „fikarcnyi” töredéke az akkori eseményeknek, de talán így sem lesz hiábavaló.

Románia 1944 augusztusában kapitulált, és hadserege átállt a szovjetek oldalára, így hátba támadva bennünket. Ezek után a 2. Ukrán Front csapatai szeptember 23-ára gyorsan elérték a román-magyar határt.

1944 szeptemberében Orosházát és környékét hadműveleti területté nyilvánították és az első napokban a debreceni VI. Honvéd Hadtest-parancsnokság elrendelte, hogy a 18–42 év közötti kiképzetlenek a község házában jelentkezzenek és 3 napi élelemmel, századdá összeállítva, gyalogmenetben Tiszavárkonyba vonuljanak, mint felvevőhelyre. A parancsra bevonultakat *Brestyánszky Béla* indította útnak, így az én 3. sz. Leventeszázadomat is (szeptember 25-én), melynek századparancsnokául engem jelölt ki, mint kiképzett ifjúvezetőt, leventeoktatót, egyetemi hallgatót.

Szeptember végén Orosházára érkezett a sümegi rohamtüzérek egyik egysége, akik Tótkomlóst és környékét tisztították meg a szovjet páncélosoktól, több T-34-es tankot kilőve. A sikeres ütközetből Orosházára tartva, az egyik tanya melletti kukoricásban rejtőzködő szovjet páncéltörőből és páncélököllel leadott lövésekkel a parancsnoki- és az azt követő rohamlöveget kilőtték. Winkelstein Kőszeghy Barnabás főhadnagy, Kisfaludi Árpád hadapród őrmester parancsno-

kok, és a többi, a páncélosban tartózkodó honvéd, hősi halált haltak. Őket október 1-jén (vasárnap) temették el az alvégi temetőben, ahol a sírkert első sorában nyugszanak.

Október 5-én a kora délutáni órákban Orosházát is bombázták az orosz repülő. A vasútállomás épületének keleti szárnyát találat érte, ahol a Szegedről beérkező vonat sok utasa tartózkodott. Összesen 43 fő halt meg, és sok volt a sebesült is. Még azon a napon eltemették a halottakat a raktárépület mellettegy tömegsírba. Helyét még ma is egy nagy fakereszt jelzi. Később exhumálták őket, a hősök temetőjébe. Október 5-én, az Észak utcán járva, az úton katonák, civilek, megpakolt kocsik hosszú sora hömpölygött Gádoros felé. „Gyűnnek az oroszok – mondta Cikora úr, a suszter – Bütyök úrék eltévesztették a háborút”, miközben javította Csizmadia Imre bácsi bakancsát.

Brestyánszky Béla: Október 6-án reggel a német csapatok elhagyták Orosháza térségét. Kora délután a Sal János (ma Kós Károly) utcán végeláthatatlan sorokban jövő, sáros, kimerült magyar katonák vonultak vissza. Fél 5-kor a magyar csapatok végleg elvonultak, de a Sal János–Horthy Miklós (ma Bajcsy-Zs. utca) sarkán (volt ecetgyár) egy tankot, a Horthy M. út–Kerek utca sarkán egy ágyút helyeztek el, és ezekkel tüzeltek kifelé a községből.

Az orosházi állami anyakönyv bejegyzése szerint, nemcsak a község határában voltak harcok, hanem a központban is. Mint utóvédek a község háza kapujában géppisztoly-golyóktól találva halt meg Bencsik Lajos, P. Nagy Sándor, Ruzs Lajos honvédek, Járosi Pál törzsrőmester parancsnokukkal együtt, október 6-án este. *Voska Olga* szerint az utóvéd magyar katonák többször, még október 8-án is tűzharcot vívtak a szovjetekkel az alvégi temető melletti nádasból addig, amíg töltényük volt.

Csizmadia Imre könyvében így emlékezik e napokra: 1944. október 6-án (pénteken) úgy négy óra lehetett (délután), amikor arra lettem figyelmes, hogy a dűlőúton [...] valami sokadalom közeledik [...] lehetnek vagy tizenketten. Ezek visszavonuló magyar katonák voltak. Nagyon fáradtan érkeztek a tanyánkhoz. Kenyeret kértek és mentek tovább, megköszönve a szíveségünket. Azután jött egy nagy autó, a szántóföldeken keresz-

tül, egyenest a tanyánkba. A sofőr megkérdezte: milyen irányba és mennyire van kövesút? Ők voltak az utolsó magyar katonák, akiket a háború alatt láttam. [...] Este végleg elkészítettem a bunkerunkat (óvóhely árok) és 23 óra körül minden eldughatót kihordtunk, ólba, boglyákba.

Janovics Imre: Még október 6-án délután is elkezdtünk dolgozni a Katona utcai MEZŐGÉP-nél, az udvart betonoztuk. 13–14 óra körül aztán egyszer csak jött a légitámadás. Berohantunk a garázsba. A golyók csak úgy verődtek a friss betonba. Amikor csönd lett, fogtam magam, és a Tánácsis utcán, ahol rengeteg katonai jármű és katona volt, hazakerékpároztam a Csizmadia S. utcai lakásunkra. Az állomás épülete felől nagy füst kavargott.

Soós Béla: Féltünk a kiszámíthatatlan veszedelemtől. Október 6-án délután alacsonyra szállt RATÁK húztak el a fejünk felett. A Kelet utca felől a repülő gépfegyvereinek ropogása behallatszott Katona utcai lakásunkba. Estefelé alkalóvások hallatszottak Bogárzó irányából.

Szöke Lajosné: A padlásunkról láttam, hogy a Mohács utcánál aknavetőt állítottak fel és golyók csapódtak a tűzfalba. Nem sokkal később, néhány szovjet katona jött be. Benéztek mindenhová, ágy alá, szekrénybe, padlásra „Szoldát, szoldát” felkiáltással katonákat kerestek. Később fáradt szovjet katonák lepték el az egész házat és ott pihentek meg. Pár nap múlva megszakítás nélkül jöttek a T-34-esek Földvár felől.

Vlocskó János: A község „kiürítése”, illetve az elmenekülés miatt Orosházán csak két orvos, Dr. Pálka Lajos és id. Dr. Zelenka Lajos maradtak, akik a gyógyszer és felszerelés hiánya ellenére derekasan kivették részüket a gyógyítási és sebkezelési munkákból.

Csizmadia Imre bácsihoz a tanyájukba október 7-én (szombaton) két orosz katona ment be. Az egyik a falon megpillantotta és felcsillanó szemmel akasztotta le a Doxa órát és tette zsebre. „Ezt elfelejtettem eldugni” (írja Imre bácsi). A másik az ünneplő csizmamát próbálta felhúzni, de sehogy sem sikerült, így csak „Csort tvojmatty” kiáltással bedobta a kuckóba. Amikor Makó József bátyámnak elmondtam, hogy az órát és még mi mindent vittek el, azt mondta: „Jó embörök azok, hé! Csak onnan visznek azok, hé, ahun

Folytatás a 15. oldalon

van!” Két nap múlva találkozásunkkor nagyon lefelé állt az orra József bátyámnak. Mindig fényes szárú csizmában szokott lenni, de most két elnyűtt bakancs volt a lábán. „Mi van József bátyám?” „Hadd el, hé! Ezek a sönkíháziak elvitték a csizmámat [...] úgy húzták le a lábamról, oszt ezt a rusnya bakancsot hagyták itt helyette...” Íme, így változik az ember véleménye az események hatására.

Kiss András (édesapám) elbeszélése szerint, november közepén, tehát az ún. „szabadrablási idő” után, egy román tiszt, „nyemecki szoldát”-ot keresve, meglátta a nagy polcos szekrényben (mert ott is a szoldátot kereste!) az én laboratóriumi vegyszereimet, üveggészülékeimet, stb. Ujjongva így kiáltott fel: „Én lenni patru egyetem, elvinni ezek. Én nem lenni piszkos orosz, zabrálni; kölcsön vinni. Mikor elmenni Orosháza, visszahozni”. Azóta is hozzá.

Szendri H. Imre: egy orosz katona bement hozzájuk és „Szlanyina, szlanyina” követelésre Imre bácsi bement a kamrába, és a fél oldalnyi szalonnán kérdően mutatta, hogy 4-5 ujjnyit vágjon-e le? De az orosz mutatta, hogy ott fenn a madzagnál, azaz az egész oldalt elvitte.

Hamzsek Lajos: Legsürgősebb feladat volt a bombázásban és a harcokban elhunytak eltemetése. Ezt a Kiss Bertalan és a Kóti-féle temetkezési vállalat emberei végezték. A koporsókat a Drucker fakereskedő raktárából hozott deszkákból készítették el. Egyben a halottak anyakönyvezését is végezték.

Voska Olga: Október 8-án Dr. Bulla Sándor főjegyzővel, Holeczka Gyula tanárral és Iványi István községi bíróval tárgyalt Voronyin őrnagy, városparancsnok, a polgárőrség felállításáról, a további atrocitások gátlására. A polgárőrség parancsnoka Holeczka Gyula tanár, t. hadnagy lett.

Engem Bonyhádon ért a szovjet megszállás, Horthy kormányzó meghíusult kiugrási kísérlete és a Szálasi-éra kezdete után. December 6-án 5 leventémmel, civil öltözékben indultunk haza, Orosházára. Csávolynál az oroszok elfogtak bennünket, és az ártéri hidat újjáépítő hadifoglyok közé csapva kellett dolgoznunk. Így lettünk hadifoglyok. Enni persze nem adtak és a magunkkal hozott csekélyke élelem hamar elfogyott. Egy hét után sikerült – leventéimmal együtt – megszök-nünk, és így december 15-én este érkeztem meg lakásunkba. Kellet-e nagyobb „ajándék” édesanyámnak névnapijára (december 16. Etelka), mint hogy fia hazajött?

Az orosháza (és környéki) harcokban az állami halotti anyakönyv szerint 73 magyar katona és 48 polgári személy halt meg, azaz 121 fő, míg a hősök temetőjé-

ben 135 fejfás sír található. Szabó Péter szerint 156 főt temettek el ide. Ebből az következik, hogy valószínűleg egyik adat sem pontos a halottak számát illetően, illetve a 39 ismeretlen jelű, egyedi sír mellett több tömegsír is van, és az anyakönyvben az ismeretlenek nem lettek be feltüntetve.

Meg kell jegyezni, hogy a hősi halottak egy része polgári személy volt, akik a bombázások következtében haltak meg. Van viszont több egyén, például Balog Béla, Fazekas József (nagybátyám) és Jankó József, akiket agyonlőttek (kivévezték). Erre bizonyíték az, hogy Fazekas József (77 év) a lakásán egy sebesült magyar katonát ápolt és mindkettőjüket október 7-én reggel egymás vérebe fagyva, agyonlőve találták. Jankó József t. hadnagy szabadságon volt és a tanyájukra vitte motorkerékpáron a hugát. A szénási úton az oroszok elfogták, a pusztaszentornyai község házára vitték, ahol másnap reggel, két tisztársával együtt, agyonlőtték. Az állami anyakönyvbe „fejlövés” bejegyzés szerepel a neve mellett.

Az evangélikus egyház halotti anyakönyvében 31 fő található, és a halál okaként a „bombasérült” mellett „agylövés” és „fejlövés” is található. Talán az „agylövés” megjegyzéssel az agyonlövést álcázta Fürst Ervin igazgató lelkészünk, míg a „csak” sérülést „fejlövés”-sel jegyezte be?

A római katolikus egyház halotti anyakönyvében (hasonlóan az evangélikus anyakönyvi bejegyzésekhez) olyan 27 név szerepel, mint hősi halott, amelyek az állami anyakönyvben nincsenek bejegyezve. Külön megdöbbenett a volt tüzérlaktanyában fogva tartottak közül 12 kiütéses tifuszban (flek-tífusz) elhunyt mellett Ham Ferenc honvéd nevével az „éhenhalás” bejegyzés. Őt a hősi temető VIII. sor 4. sírjába temettek el, 1945. március 20-án. Talán Ham honvéd halála volt a legszörnyűbb, a legyőzöttekkel való brutális bánás szomorú bizonyítékaként.

Sehol nincsen nyilvántartva az a sok ló, tehén, sertés, baromfi, ékszer, óra („dávaj csasz”) „elzabálása” (elrablása) és a sok magyar lány vagy asszony, édesanya megerőszakolása. Amikor a család férfitagja (férj, apa, fiútestvér) megpróbálták meggátolni az erőszakot, egyszerűen agyonlőtték őket, mint ezt 1944. október 12-én éjfélkor a Striffler családdal tették.

Az evangélikus egyház 1945. augusztus 7-i presbiteri ülésének jegyzőkönyvéből idézek néhány bejegyzést (13. kötet 41. oldal): Szörnyű látvány fogadta azt, aki október 7-én, szombatn reggel az utcára merészkedett. Halott honvédek heverték mindenfelé [...] a községen át pedig áradat módjára hőmpolygott a tavonuló orosz haderő. Egy teljes hétig tartott ez a szakadatlan áramlás. Az előre-

nyomuló katonák raboltak, fosztogattak és erőszakoskodtak. Leírhatatlan, amit akkor el kellett túrnunk.

A templom déli homlokzatán egy nagy, ágyúgolyó ütötte seb tátongott, de érte egy másik kisebb találat is.

A robbanások következtében csaknem valamennyi ablaka betört. A bejárati ajtókat felfeszítették, az oltárt feldúlták, terítőjét összetépték, a szőnyeget elrabolták. [...] Találatot kapott mindkét parochia [...] a teteje 2-3 gépágyúvédéket kapott. [...] A lelkesívi hivatalban a bútorokat összetörték, a könyveket, iratokat szertedobálták, beszenyezték és összetapodták, a gyülekezeti levéltárat felforgatták. Ellopták az ezüst úrvacsorázató készletünket [...] összetépték és az utcára dobálták az ott található Luther kabátokat (papi palást, „reverenda”) [...]

1944. október 7-én reggel Orosházán megállt egy időre a megszokott élet [...] csak a temetések hosszú sorának nem akart vége szakadni [...] Október 22-én végre [...] az orosz városparancsnok, Voronyin Sztaniszláv közölte velünk, hogy istentisztelet tartásának nincs akadálya... Gyülekezetünk hitélete a megszállás következtében sem csökkent. [...]

Az istentisztelet látogatottsága és az offertórium lassan a régihez hasonlóvá vált 1948. március 15-én a Kossuth-szobor előtt, a környékbeli árkokból exhumált 6 magyar ismeretlen hősi halott ökömenikus búcsúztatása volt, több mint 10 ezer gyászoló orosházi jelenlétében. Ahogy Wingelstein Kőszeghy Barnabás főhadnagy (Hősök temető I. sor. 1. sz. sír) neve nem szerepel egyik orosházi halotti anyakönyvben sem, vajon hány magyar hős nyugszik ismeretlen helyen, elfeledve? Büszke kegyelettel siratjuk őket.

Amint látjuk, még a haza területén, a megszállási korszakban meghaltak nyilvántartása sem teljes, akkor érthető, hogy sok ezer, távolban elhunyt magyar honvéd, hadifogoly, „málenkij robot”-os testvérünk sorsáról miért nem tudunk.

Ezekkel a dokumentumszerű történeti adattörredékekkel emlékezünk 1944 őszére. Ezeket az adatokat elsősorban azok számára adjuk közre, akik a II. világháború alatt vagy után születettek, és a történekről alig, vagy semmit nem halottak, amihez a feledtetés, állami startégia is hozzájárult. Így talán bepillantást nyernek a háború borzalmaiba.

Létezhet-e értelmes háború? – természetesen fel a kérdést Ungváry Zsolt nyomán. Létezhet-e értelmes halál a háborúban? A Hazáért, az eszméért meghozott áldozat példaértékű lehet az újabb generációk számára, tankönyvek lapjain megdobogtathatja a későbbi korok tanulóinak szívét. Mégis kérdezem: lehet-e értelmes halál a háborúban? Hová soroljuk a máso-

dik világháború megannyi magyar áldozatát? Mondhatjuk, ez nem a mi ügyünk volt, bár sokkal inkább az, mint a szerencsétlen első. Azt nem kellett volna elveszíteni. Akkor nincsen Trianon, s nincsen kényszerpálya, amely a németek mellé sodort bennünket, akiknek „köszönhetően” azután Horthy Miklós elmondhatta magáról (ki mondhatta még ezt a magyar történelem elmúlt ötszáz évében?), hogy békés úton visszaszerzett a hazának többtízezer négyzetkilométert, az ott élő magyarokkal együtt. Ettől kezdve a mi ügyünké is vált a háború, még ha nem is a Donnál kellett volna védenünk a határainkat. De például a Budapest ostromakor elesett magyar, német és orosz kiskatonák halálában mennyi volt az értelem? És jogos volt-e az egyiknek emlékművet állítani, s a másiknak még a tisztességes temetést sem megadni? Azt mondhatnánk, hogy a győztes számára utólag értelmessé válik a háború. De örült-e az elesett orosz baka árván maradt családja a frissen támadt világhatalomnak?

Mi legfeljebb azzal vigasztalódhatunk, hogy ötszáz év alatt hozzászoktunk

az örök vesztes szerepéhez. Mert hiába volt szép siker a török kiűzése és így a Nyugat megmentése, ez csak újabb megszállást hozott. Rákóczi szabadságharcának végén – akárcsak 1849-ben, vagy 1956-ban – a bukás következett, az átmeneti sikerek dacára. Így azután a mi stratégiánk a túlélés lett, s ahogy talpra álltunk Világos és Trianon után, úgy összeszedtük magunkat a második világháború és azt követő megszállás után is. Ez mutatja az elszántságunkat és élni akarásunkat. Nézzük csak meg: a Trianon utáni tákolmányállamok közül Jugoszlávia, Csehszlovákia már széthullott, mi szilárdan állunk ecsonka kis országban.

Történelmünk sok gyászos eseménye és megpróbáltatása ellenére, Isten végül mindig megsegítette népünket, hogy kilábaljon amegáláztatásból.

Most Istenben bízva, egy jobb, háborúmentes jövőről álmodva, Vörösmarty-val együtt vallom:

*És annyi balszerencse közt,
Oly sok viszály után,
Mégfogyva bár, de törve nem,
Él nemzet e hazán.*

OLVASÓI LEVÉL

Dr. Kiss A. Sándor presbiter testvérünk, az alábbi levelet kapta a sághi (orosházi) Kiss család leszármazottjától, Prof. Dr. Jorge A. F. Kiss orvos pszichológustól.

Ezt a levelet fordításban, örömmel adjuk közre.

Kedves Sándor rokon!

Megkaptam leveled és benne a küldött több Orosházi Harangszó példányait. Tudod, hogy én alig tudok valamit magyarul, mert én itt születtem Argentínában, miután édesapám 1920-ban Orosházáról kivándorolt. Ezért vagyunk kénytelenek angolul levelezni.

Az újságokat elvittem az itteni „magyar local colony”-ba, ahol a magyarul jól tudó barátaim egymás kezéből vették ki az óhazai, vallásos magyar újságot, amely még tudományos cikket is közölt. A már magyarul alig tudóknak, így nekem is, lefordították a cikkeket. Nagyon tetszett Bél Mátyásról, a tudós magyarról írt cikked, és mindenkit nagyon érdekelt a „Magyar állami-ság...”-ról szóló beszámoló. Ugyanis mi az Óhaza ilyen vonatkozású történeti problémáiról szinte semmit nem tudtunk.

Gratulálunk mind neked, mind a szerkesztőségnek, hogy ilyen nagyszerű újságot csináltok.

Argentína, Buenos Aires, Nov. 12. 2000

Rokoni barátsággal üdvözöllek:

Jorge

Egy évszázad

Fürst Ervin lelkész emlékére

Kedves évszámom az ősz. Különösen az ilyen simogatóan langyos, ezerszínű, fáradtan mosolygó hervadás, mint ez a mostani is. Amikor minden lehulló falevél a múlandóságra figyelmeztet, emlékeket ébreszt.

Megállók a temetőben szüleink sírjánál, a fekete kőtábla előtt és nézem a számokat. 1900. Az idő homokóráján most pereg le a századik esztendő azóta, hogy Magyarország szépséges hegyvidékén, a Szepességben, Szepesolaszi egyik polgárházában fiúgyermek született. Fürst János és Schütz Laura gyermeke: Ervin.

Édesapánk – mert ő volt a gyermek – átélte, megtapasztalta elmentmondásos, színes és gazdag, nehéz és keserves húszadik századunk 86 esztendejét. Trianon elvette, édes hazából idegen ország földjévé tette szülővárosát, korán elment szülei sírját.

Teológus éveiből kettőt Halléban töltött, majd két év hamburgi lelkesítői szolgálat, s itthon Nagymágozs, Kelenföld és a Bécsi kapu tér után Szentetornyára, első parókiájára vezetett útja. Innen hívta el az orosházi gyülekezet, ahol szolgálatának 28 éve alatt századunk egyik legnehezebb időszakát élte át: 1934–1962-ig. Az évszámok önmagukért beszélnek.

Igazságszeretete nem engedte meg, hogy bármelyik politikai szélsőségnek behódoljon. Éppen ezért a nyugdíjazás is inkább volt félreállítás, mint megpihenés, hiszen még szívesen folytatta volna hivatását. A további huszonhat esztendő terheit a családban megélt örömök mellett a sokaktól megtapasztalt szeretet és megbecsülés segítette elhordozni. Száz esztendő – évszázadot átívelő szivárványhíd, emlékek... Boldog vagyok, hogy az ő gyermeke lehettem, és hálát adok Istennek mindenért, amit benne, általa, tőle kaptam–kaptunk. Áldott legyen az Úr Neve!

Fürst Enikő

Nagy Róbert:

Testvérek között Londonban

Bár évek óta angoltanár vagyok, mégis életem során ez év október végén adatott először lehetőség arra, hogy angol nyelvterületre, Londonba látogathassak. Egy ott dolgozó orosházi barátomnál kaptam szállást, aki segítségemre volt az eligazodásban is. A város nevezetességeit felkerestem, és sok érdekes helyre eljutottam.

Barátommal együtt természetesnek tartottuk, hogy vasárnap istentiszteletre is eljussunk. Ő az ottani magyar református gyülekezetbe jár. Ezúttal mégis úgy döntöttünk, hogy egy Angliára inkább jellemző helyre látogatunk el. Ottani magyarok tanácsára választottuk végül az All Souls Church (Mindenszentek temploma) anglikán istentiszteletét. Mivel az anglikán felekezet nálunk szinte ismeretlen, ezért érthető kíváncsisággal mentünk a vasárnapi istentiszteletre. Íme, néhány tanulságos és érdekes dolog, amit ott tapasztaltunk.

A szóban forgó All Souls gyülekezet egy népszerű, eleven, sokak által látogatott közösség. Minden korosztály képviseltette magát, természetesen sok fiatal, diákot is láttunk, és mindig sok az alkalmilag éppen ott lévő vendég is. A mi templomunknál valamivel kisebb, viszonylag modern épület egészségesen megtelt, becslésem szerint hat-hétszázan lehetünk.

Belépéskor – ez így történik minden vasárnap – mindenkinek a kezébe adnak egy szórólapot. Ezen szerepel az aznapi istentisztelet „címe” (frappánsan, röviden megfogalmazott témája). A lapon olvasható az istentisztelet teljes menete, az énekek szövege, és az adott igehelyek, amelyeket a székeknél elhelyezett Bibliákból lehet kikeresni, nyomon követni.

Három szolgálattevő vezette az istentiszteletet. Az énekeket egy ügyesen összeállított kis zenekar (orgona, zongora, trombita, gitár, basszusgitár, hegedű) kíséerte, a kántor rendkívül lelkes vezényletével. A fülbemászó dallamú, ritmusos énekeket állva énekeltük.

Az istentisztelet elején a miénkhez hasonló kezdő liturgia zajlott, de itt kapott helyet a Miatyánk is. Az imádsághoz a szolgálattevő instrukciója alapján ki-kitetszése szerint ülhetett vagy térdelhetett.

Kimondottan tetszett, hogy az újabb ének után egy negyedórás gyermek-is-

tentiszteleti részre került sor. Ez lényegében egy írásvetítő segítségével illusztrált történet volt, melynek témája, az állhatatosság, egybecsengett az egész istentiszteletével. Ezután a gyermekek átvonultak egy másik helyiségbe.

Újabb ének után következett a gyülekezeti hirdetés, melyet egy figyelemre méltó mozzanat zárt. A szolgálattevő ugyanis arra szólította fel a jelenlévőket, hogy néhány percig beszéljessenek, ismerkedjenek a mellettük ülővel. „Jó lenne, ha ezt az alkalom után is folytatnák!” – zárta a vezető ezt a néhány percet.

Ezt követte a közel húszperces prédikáció. A mély, elgondolkodtató igehirdetés stílusát jellemzi ugyanakkor az is, hogy a gyülekezet részéről többször hangos nevetésfűszerezte.

A miénkhez hasonlóan imádsággal, áldással, énekkel zárult a bő órás istentisztelet. A gyülekezet tagjait ezután invitálták az alagsori helyiségbe, egy röpké agapéra, ahol üdítőt, pogácsát kínáltak. Ekkor alkalom nyílt folytatni a megkezdett beszélgetéseket is.

Mély nyomot, maradandó emléket hagyott bennünk ez az alkalom. Ha végiggondoljuk, találhatunk olyan momentumokat, amelyeket mi is kipróbálhatnánk. Más volt, mint a számunkra megszokott, mégsem idegen. Testvérek között éreztük magunkat.

Reviczky Gyula
Karácsony

*Szeretni nem bűn e hideg,
Ez érdekhajszoló világba',
Mert szeretett s nagy volt szive,
Magdolnának meg lőn bocsátva.*

*Ő mondta ezt, az emberek
Nagy vértanúja, messiása,
Nem bűnös az, ki itt szeret,
Szeretni nem bűn e világba'.*

*Mit is tegyen, mit is tehet
Az ember itt gömbjén a bűnnek?
Óh, boldog, a ki csak szeret,
Mig egy csöpp vér érébe' lüktet.*

*Óh, Betlehem szelid fia,
Szíved is megdobbant szeretve!
S Magdolna benned annyira,
E dobbanó szívet szerette.*

„Az Úr gondot visel...”

„... Kire dolgom hittel, mindenkor vetem...” – jutottak eszembe régi szép énekünk kezdő sorai a közelmúltban, amikor már második alkalommal úgy látszott: veszélybe kerül az 1994-ben létrehozott „Ravasz Antal Alapítvány” ösztöndíjainak folyósítása. Az ösztöndíjak kifizetését az alapítók által felajánlott jelentős földterület haszonbéra adja, amely az utóbbi két évben a területet sújtó árvíz-belvíz-aszály kár miatt semmit nem hozott. Az Alapítvány pénzügyeit korszerűen kezelő Rédei Ilona és az őt mintaszerűen segítő Bánki-Horváth Jolán köszönetet illető buzgólkodása révén az előző év nehézségeit sikerült áthidalni. Az ideai esztendő hasonló gondjait ismertettem több volt, 1948-ban az Evangélikus Gimnáziumban – még az államosítás előtt – érettségizett osztálytársammal, segítségüket kérve.

Az Óceánon túlról érkezett a segítség... Az Egyesült Államokban élő Adamkovics János és az Államok másik partján élő Csernok Lajos volt osztálytársaim – emlékezve az egykori Evangélikus Gimnázium életükben is irányító adó jelentőségére – nagylelkű adományokkal átsegítik – a remélhetőleg csak átmeneti gondokon – az Alapítványt, s az továbbra is ösztöndíjat adhat az Evangélikus Gimnázium arra érdemes tanulóinak! Szívvel jövő köszönet az adományokért! Az énekeskönyvünkben a címadó ének pedig: „Az Istenben való bizodalom” kategóriákba soroltak között található...

Dr. Fehér Dezsőné Dr. Ravasz Magda

„Nagyító” alatt az iskolai nevelés

Nagyító – eszköz, a tárgyak nagyított képét adó gyűjtőlencse.

A Nagyító Alapítvány munkatársai keresztyén fiatalok, akiknek célja a középiskolások nevelése, oktatása az iskolai kereteken kívül.

Az általuk rendezett konferencián egyebek közt az iskolák, ezen belül az egyházi iskolák, személyiség- és közösségformáló hatásairól hangzottak el tanulságos és elgondolkodtató előadások. „Nagyító alá vették” az iskolák nevelőtestülete előtt álló megoldandó feladatokat és a követendő alapelveket.

Sokat hallunk manapság a televízió, videó és videójáték „áldásos” hatásairól, melyeknek következtében a gyermekek sokszor nem keresik egymás társaságát, és már igen korán megkezdődik a felnőtt-

tek társadalmában tapasztalható elidegenedés, közöttük is. Talán az iskola maradt az utolsó lehetőség a közösségek szerveződésére – mondta Fodor Gábor, az Oktatási Minisztérium főosztályvezetője. Ahhoz azonban, hogy ezt a feladatát, illetve az oktató-nevelő, kultúrát közvetítő feladatát elláthassa, szükség van az igazgató és a tantestület együttműködésére, mi több, közösségként működésére.

Tókcéki László, az ELTE Bölcsészettudományi Karának docense a társadalom összefüggéseiben foglalkozott az iskolákkal. „A társadalom nem egyének halmaza, hanem közösségek hálója. E közösségek alapja az iskola.” – mondta, az iskolában pedig köznevelés folyik. A köznevelés tömegnevelés, tehát nem individualizálás, még akkor sem, ha a „modern pedagógia” erre törekszik. Az egyéniségek nevelésére való törekvésében nem tesz mást, mint újabb és újabb alapelvek, „nyugati minták” alkalmazásával kísérletezik. Azonban nem engedhetjük meg magunknak, hogy épp a legfogékonyabb korban levő gyermekekkel kísérletezzünk, félretolva minden hagyományos értékrendet, mondván, hogy azok idejétmúltak, maradiak.

A gyermek életkoránál, tapasztalatlanságánál fogva nem alkalmas arra, hogy maga válasszon, döntsön bizonyos helyzetekben. A világban való eligazodásához szüksége van a kiismerhető határookra, melyek között biztonsággal mozoghat, s amelyek csak lassan, fokozatosan tágíthatók. Ahhoz, hogy döntésképesse váljon, felelősen gondolkodjon, tudnia kell, mi az, ami érték, és mi az, ami csak annak látszik. Így kaphatja meg az egészséges személyiségfejlődéséhez szükséges nyugalmat. Az iskola tehát legyen zárt intézmény, biztonságos szigeta gyermekek számára.

„Az iskola kényszerintézmény, törvényi alappal” – ez kemény, határozott megfogalmazás, melyet mostanában igyekszünk kerülni mi, akiknek jogaink, szabadságunk van. A nagy szabadság azonban, ha átgondolatlanul élünk vele, bomláshoz vezet. (Így érthetünk el a tankönyvválasztás szabadságát hangsúlyozva az átláthatatlan felvételi követelményrendszerhez.)

Az új nem biztos, hogy jobb. Az iskola alapvető feladata nem változott, az igazolódott alapelvek szerint tanítani nem jelent maradiságot. Szükség van az „értékkonzervatív pedagógiára”, melynek alapja az a tanár-diák viszony, amely „kölcsonös egyenlőtlenségi függőség”. Ezt pedig a mai magyar iskolák közt leg-

inkább az egyházi intézmények képviselik és kell képviselniük. „Isten előtt mindnyájan egyenlők vagyunk, magunk között azonban nem lehetünk meg ilyen egyenlőtlenségek és Istentől rendelt különbség nélkül.” – írja Luther a 4. parancsolat magyarázatában.

S hogy mindennek mikor lesz eredménye? Lehet, hogy nagyon soká. Biztonsággal csak 15–20 év múlva mérhető, nem pedig a pillanatnyi tanulmányi eredményekben, a továbbtanulási átlagban. Ha a diák megállja helyét az életben azon a szinten, ahová talentumai jutni engedik, akkor az iskola elvégeztet feladatát.

A „nyugati hatások” ostorozása azonban nem azt jelenti, hogy vessünk el mindent, ami új, vagy újra felfedezett. Csak válogatni kell. Nem mindegy, hogy mi az, amit magunkénak érzünk.

Bernhardt Bickmann egy németországi ferences iskola nevelési programját mutatta be. Előadását egy rendkívül sokatmondó karikatúra bemutatásával kezdte: „Az elfelejtett tanuló” című képen egy tanterem látható, mely egyben tornaterem is. A szerteszét dobált iskolai kellékek, a feltornyozott fiúk, szemléltetőeszközök között a diák lógva maradt a széken. Elfelejtették...

Hányszor, de hányszor előfordul, hogy az ismeretek halmozásában nem figyelünk a gyermekekre! Hogy inkább csak hibákat javítunk, mint bátorítunk. Pedig Jézus sem csupán ostoroz, hanem bátorít is. A szeretetre. A szeretet az, ami segítheti a gyermekeket rávezetni talentumaikra. Így tehát: „... az egyházi iskolákban is lehet középponti helyen a gyermek, de ez soha nem jelentheti azt, hogy ő diktál!” Mindehhez pedig szükség van a támogató szülői háttérre is. „Ha a szülőt érdekli, mi történik az iskolában, javul a gyermek teljesítménye.”

Neveld a gyermeket a neki megfelelő módon, még ha megöregszik, akkor sem tér el attól. [Péld 22,6]

Az előadások Szegeden, a Dugonics András Piarista Gimnáziumban hangzottak el 2000. november 10-én, a Nagyító Alapítvány által rendezett konferencián. Anyagukat rövidítve közreadja:

Györgyi Ildikó

Sola fide

Új alapítvány iskolánk támogatóinak sorában

Jankó Bálint egykori orosházi evangélikus kántortanító emléket fia, Dr. Czeglédi-Jankó Géza az iskolai oktatást segítő alapítvány létesítésével kívánta megörökíteni. Sajnos, közbeszólt a halál...

Nemes szándéka mégsem maradt teljesületlen. Özvegy Czeglédi-Jankó Gézáné, most már elsősorban férje emlékére, megvalósította a szép tervet.

A létrejött alapítvány célja az Orosházi Evangélikus Általános Iskola és Gimnázium szegény sorú, jól tanuló és tehetséges evangélikus diákjainak támogatása. *Sola fide* – egyedül hit által – Luther Márton sorsfordító felismerése, két szóban kifejezve. E gondolatot választotta jelszavának az egykori Orosházi Evangélikus Gimnázium, s utóda, mai evangélikus iskolánk is ezt a feliratot írta bélyegzőjére.

Szép és méltó tehát az elnevezés: „*Sola fide* – Jankó Bálint és Czeglédi-Jankó Géza alapítvány” Isten áldása kísérje tevékenységét!

Fürst Enikő

Helyt adunk

Örömmel adunk helyet annak a hírnöknek, hogy megalakult az „Orosházi Állat- és Természetvédő Közhasznú Egyesület” 2000-ben, a millennium évében. Az Egyesület mottója: „Az állatok érző és értelmes lények. Minden embernek erkölcsi kötelessége a védelmük.” Természetesen nem nyitunk vitát arról, hogy van-e lelkük az állatoknak, de minden további nélkül egyetértünk azzal, hogy az állatok érző lények. S még az értelmességet sem kell elvitatni tőlük. Nagyon érdekes dolgot mond a Prédikátor könyve 3,19, ahol például – tehát a Bibliában – azt olvassuk, hogy „egyfajta lélek van mind-egyikben (emberben és állatban), nem különb az ember az állatnál”. S még a halálom túli valóságra nézve is érdekes megfigyzést olvasunk a Szentírásban található Prédikátor könyvében: „Ki tudja, hogy folszáll-e az emberek lelke a magasba, és leszál-e az állatok lelke a föld alá?” Ez a kérdés a mi esetünkben csak olyan értelemben érdekes és fontos, hogy az ótestamentum embere minden további nélkül elfogadta azt a ma sokszor vitatott tényt, hogy az állatoknak is van lelkük. Igaz, tragikus tévtanítás, amikor még az emberek lelkét is elvitatják egyesek, noha arra a kérdésre nem tudnak válaszolni, miképpen lehetséges a lélektan tudománya, ha nem lenne lélek.

Tehát nemhogy nem idegen az Egyháztól a téma, hanem fordítva: mindazok, akik az Isten által teremtett világért tesznek (a legtöbbször önzetlenül), azok Isten munkatársai, akkor is, ha nem tudják, vagy nem vallják. S a természetvédelem Isten teremtett világának a védelme! Az ipari civilizáció rengeteget ártott a természetnek, nagyon is aktuális egy ilyen állat- és természetvédő egyesületnek a megszületése.

Sajnos sokszor látni utcáinkon különböző méretű (indulatú) kóbor, kidobott kutyákat, de a vadon élő állatoknak is szükségük van védelemre. Sokszor éppen az emberi brutalitás miatt, hiszen fájdalmas látvány, amikor iskolás gyerekeket látni, hogy utcán található kismacskákat, kiskutyákat, vagy fészekből kiesett kismadarakat kínoznak. Ebben a legszomorúbb az volt, hogy egy ilyen esetben szóvá tettem a lelketlen kis ávosoknak, hogy ne kínozzák a jószágot, és elképesztő trágársággal fordultak ellenem, hogy mi közöm hozzá. Álláspontom melletti kitartásom, és határozott fellépésem végül jobb belátásra bírta őket, és káromkodva elengedték a kiscicát, amelyiket éppen felakasztani készültek. Valóban nincs szükség minden megszületett kis

utódra, de likvidálásuknak nyilván megvan a megfelelő ideje és módja.

Csak üdvözölni tudjuk az Egyesület létrejöttét, céljait, kitézéseit.

Természetesen, mint minden nemes és jó szándékú kezdeményezés, ez is pénz- és munkatárshiánnyal küzd. Ezért fordultak hozzánk is, s rajtunk keresztül minden jó szándékú, az állatok és a természetet, a környezetünket szerető emberhez, hogy amivel tud, segítsen. A számlaszám:

Orosházi OTP
11733041-20038069

Az Egyesület már meglévő tagjai minden hónap harmadik keddjén a Művelődési Központ I. emeletének 3-as számú termében jönnek össze megbeszélésre, 18 órai kezdettel. Az ajtó mindenki előtt nyitva.

RJ

Éves beszámoló

A Ravasz Antal Alapítvány – mely az Evangélikus Gimnázium támogatására jött létre – 1999. évi tevékenységének és gazdálkodásának legfontosabb adatait az alábbiakban hozzuk nyilvánosságra:

Az 1999. évi bevételek:
– adományokból: **80 000 Ft**
– az adóalapból felajánlott
1% összege: **6769 Ft**
– egyéb bevételekből
eredően: **20 763 Ft**
Összesen: **107 532 Ft**

Az éves kiadások: a kuratórium javaslata és döntése alapján 8 tanulót – jó tanulmányi eredményéért, szorgalmas és példamutató magatartásáért – ösztöndíjban részesítettünk. Az 1998/99. tanév 10 hónapja alatt kifizetésre került: **115 000 Ft**, dologi kiadásként **8449 Ft**. Összesen: **123 449 Ft**.

A bevétel és a kiadás közötti különbözetet a meglévő saját erőből pótoltuk.

Alapítvány kuratóriuma

Egyházközségünk alkalmai 2000 karácsonyának ünnepkörében és az újesztendőben

- Minden ádventi vasárnapon
10 órakor istentisztelet és úrvacsora a templomban.
- Minden vasárnap 17 órakor istentisztelet a gyülekezeti teremben.
- December 23-án, szombaton:
15 órakor gyermekek karácsonya a templomi karácsonyfa mellett (műsor és ajándék a gyermekeknek).
- December 24-én, szenteste napján:
– 10 órakor ádventi istentisztelet és úrvacsora
– 17 órakor szentesti istentisztelet – éjjel 23.30-tól éjféle betlehemes, megújított formában.
- December 25-én, hétfőn, karácsony 1. napján:
– 10 órakor istentisztelet és úrvacsora
– 17 órakor istentisztelet a gyülekezeti teremben.
- December 26-án, kedden, karácsony 2. napján:
10 órakor istentisztelet és úrvacsora.
- December 28-án, csütörtökön:
17 órakor istentisztelet.
- December 31-én, vasárnap, szilveszter napján:
– 10 órakor istentisztelet.
– 17 órakor istentisztelet.
- 2001. január 1-jén, hétfőn:
– 10 órai kezdettel istentisztelet és úrvacsora
– 17 órai kezdettel istentisztelet és úrvacsora.
- 2001. január 4-én, csütörtökön:
17 órakor istentisztelet.
- 2001. január 6-án, vízkereszt ünnepe:
Tekintettel arra, hogy szombatra esik, az istentiszteletet vasárnap délelőtt tartjuk, a megszokott időben.

Alkalmainkra mindenkit
szeretettel hívunk és várunk!

NÉPEGYHÁZI HÍREK

Összeállította: Pleskó Józsefné

KERESZTELÉSEK (3 éven aluli gyermekek)

Cseh Zsolt és Kristóf Judit leánya:

ENIKŐ 2000. október 15.

Bánfi János és Hegedűs Hermina leánya:

ROBERTA 2000. december 2.

ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN A GYERMEKEKEN ÉS
CSALÁDJUKON!

HÁZASSÁGKÖTÉSEK

Oláh Attila és Marton Beáta 2000. október 14.

Pál Sándor és Lőrinci Krisztina 2000. október 21.

ISTEN VEZESSE ÉS IRÁNYÍTSA ŐKET ÉLETÚTJUKON
ÉS SEGÍTSÉN MEGTARTANI FOGADALMUKAT!

TEMETÉSEK 2000. október 7.–2000. december 4.

Csépai Ferenc (93) · Kassai Sándor (65) · Németh Sándor (74) ·
Sitkei József (67) · Menezdorf János (76) · Holecska Antalné
(Násztör Julianna 95) · Tóth Pál (88) · Csepregi Balázs (56) ·
özv. Barcza Ferencné (Kiss Erzsébet 80) · ifj. Vass János (40) ·
Kada Lajosné (Tóth Julianna Katalin 77) · Pajtás Ferenc (69) ·
Marosvölgyi Andrásné (Csepelényi Róza 95) ·
Madarasi Ferencné (Hári Gizella 75) · Horváth Antal (89) ·
Balogh Sándor (74) · Sánta Péterné (Mikulás Éva Zsuzsanna 59)
Csete Lajos (85) · Háhn Károly (75) · Bartus Zoltán (61) ·
Nagyajtai Ferenc (76) · özv. Kiss Ernőné (Juhász Mária 79) ·
Domokos Mihályné (Vági Margit 79) · Dér Andrásné
(Németh Mária 73) · özv. Tömpe Lajosné (Gombkötő Irén 81) ·
Süile Antalné (Győri Erzsébet 73).

A VILÁG PEDIG ELMŰLIK [...] DE AKI AZ ISTEN
AKARATÁT CSELEKSZI, MEGMARAD ÖRÖKKÉ.
(1Jn 2,17)

ADOMÁNYOK HARANGSZÓ ÚJSÁGUNKRA

(2000. október 7.–2000. december 4.)

Evangelikus Általános Iskola és Gimnázium	2000 Ft
Jantos Istvánné	1000 Ft
Nagy Sándorné	1000 Ft
Szekeres Istvánné	500 Ft
Pleskó Pál	2000 Ft
Dominkó Sándor	2000 Ft
Sin Lajos	500 Ft
Fabri Ilona	1000 Ft
Dr. Fehér Dezsőné (Budapest)	1000 Ft
Jankó Lajosné	1000 Ft
Mórocz Antal (Kardoskút)	1000 Ft
Bakk Sándorné	1000 Ft
Nagy Dénesné	1000 Ft
Csepregi Imre és neje	1000 Ft
Dr. Horváthné Csepregi Teréz	1000 Ft
Kertai Jánosné	500 Ft
Gombkötő Pálné	1000 Ft
Czikora Emília	5000 Ft
Baranyai Béla (Hódmezővásárhely)	500 Ft
Bérczes Elemér és neje	1000 Ft
Benkő Pálné	500 Ft
Pleskó Pál	1500 Ft
Balogh Sándorné	500 Ft
Szilágyi Melinda	1000 Ft
Fejes Sándorné	500 Ft
Hajdu János és neje	1000 Ft
Dr. Buda István	1000 Ft
Endre Ferencné (Magyarbánhegyes)	1000 Ft
Torda Lajosné	500 Ft
Lánczi Istvánné	500 Ft
Szász István és neje	1100 Ft
Ponicsán Orsolya	500 Ft
Szikora Józsefné	1000 Ft
Szabó Jánosné	500 Ft
Győri József	300 Ft
Dr. Kiss A. Sándor (Szeged)	1000 Ft
Nagy Ervin és neje	5000 Ft
Héjjas Éva	2000 Ft
Szénási Ernőné	500 Ft
Gyöngyösi Katalin	500 Ft
Nagy Lajos	1000 Ft
Tóth Lenke	1000 Ft
Név nélkül, de Istennél tudvalévó 5 testvér	12500 Ft

KÖSZÖNJÜK! ISTEN ÁLDÁSA LEGYEN AZ ADAKOZÓKON!

Szeretettel felhívjuk mindenki figyelmét, hogy 2001-ben is megtartjuk minden vasárnapi és hétköznapi alkalmunkat a megszokott időpontokban! Különösen a hétköznapi alkalmaikra hívjuk fel a Testvérek figyelmét:

- minden csütörtökön – téli időszámításkor – 17 órai kezdettel istentisztelet, utána beszélgetés, a legvégén pedig közös imádság;
- minden kedden és pénteken 8 órai kezdettel reggeli áhítat;
- minden vasárnap 9 órakor gyermek-istentisztelet.

Ifjúsági alkalmaink: minden pénteken 17 órakor tizenévesek összejövetele, minden szombaton 19 órakor a felnőtt ifjúság alkalmai.

Konfirmáció is van ebben az esztendőben. A konfirmandusok szombat délelőttönként készülnek az ünnepélyes megerősítésre, amely majd 2001 májusa körül lesz.

ELŐZETES: 2001. január 21-én, vasárnap délután 15 órai kezdettel különleges alkalomra kerül sor: a Magyarországi Ökumenikus Szeretetszolgálat vezetője, Lehel László igazgató tart előadást a Szeretetszolgálat munkájáról és orosházi terveiről: filmvetítéssel egybekötve. Az orosházi tervek lényege: a Meszes-kisközi volt iskolában gyermeküket egyedül nevelő anyák átmeneti szállásának kiépítése és fenntartása.

Alkalmainkra mindenkit szeretettel hívunk és várunk!

Orosházi
HARANGSZÓ

Kiadja: az Orosházi Evangélikus Egyházközség (5900 Orosháza, Thék E. u. 2.) ·
Felelős kiadó: Ribár János lelkész, esperes és Koszorús Oszkár egyházmegyei felügyelő ·
Tördelőszerkesztő: Szatmári László ·
Nyomtatás: Iniciale Bt., Orosháza